Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети,
Ўзбекистон ССР Олий Совети ва Министрлар Советининг органи

ГАЗЕТА 1918 ЙИЛ 21 ИЮНДАН ЧИҚА БОШЛАГАН ◆ 4 декабрь 1973 йил, сешанба ◆ № 285 (15.759). ◆ Баҳоси 2 тийин.

ЭРТАГА — ҲОСИЛ БАЙРАМИ ҲАММА УМУМХАЛҚ ТЎЙИГА

Арғумоқлар кишнаб қолди. Республикамиз чавандозлари улкан хирмон кўтарган марди майдон пахтакорларни, боғлардан ширин-шарбат мевалар узган соҳибкорларни, қир-адирларда қўй-қўзиларни яйратаётган чўпонларни, қолаверса, пиллакаш-у сут соғувчиларни, сабзавоткор-у, дала юмуши билан банд барча меҳнаткашларни ўз чиқишлари билан хушнуд этиш учун қизғин ҳозирлик кўряптилар.

«Ҳосил байрами»га бу йил ҳар сафаргидан эртароқ тайёргарлик кўрилди. Пойтахтимизда барпо этилган янги отчопар манзараси ўзгача. Мусобақалар ўтказиш учун катта-кичик ҳалқа йўллар кафтдек қилиб қўйилган. Катта майдонда турли областлардан ўз арғумоқлари билан келган суворийлар машқларни давом эттирмоқдалар. Чавандозлар эндиликда ҳар томонлама қулайликка эга. Қўшимча бинолар қурилиши ниҳоясига етказилиб, отхоналар барпо этилди. Спорт отларининг бари врач-ветеринар назоратида. Кейинчалик отчопар ҳузурида чавандозлик мактаби ташкил этиш ҳам кўзда тутилган.

Бу йил катта тантанага келганлар учун ҳам осон бўлади. Катта пойга шинавандаларига 20 минг томошабинга мўлжалланган усти берк айвон тахт қилиб қўйилган. Катта айвон атрофига бетон плиталар ётқизилиб, воқеалар боришини кузатиш қулайлаштирилди. Хуллас, республикамизнинг энг йирик спорт иншоотларидан саналган Тошкент отчопари «Ҳосил байрами» тантаналарини ўтказиш учун тайёр, деса бўлади.

Бу гал ҳам моҳир чавандозларимиз серзавқ «Қиз қувмоқ», ҳаяжонли «Султонлар жанги» муҳлисларнинг олқишига сабаб бўлгучи «Дуррачани ол», ҳамма вақт ҳужумкорлик руҳида ўтадиган «Човгон» — отда хоккей ўйнаш мусобақаларини намойиш этадилар. Байрамда сўзсиз кўпчиликни қизиқтирадиган катта пойга, улоқ, ҳамда от ўйнатиш сингари мароқли чиқишлар бўлади.

Хўш, «Ҳосил байрами» айёмига санъаткорларимиз қандай туҳфа ҳозирлашмоқда? Бу борада Ўзбекистон маданият министрлиги театр ва музика ташкилотлари бош бошқармасининг бошлиғи, шоир Туроб Тўланинг фикрини олдик:

— Байрамда, катта шодиёналарда дилрабо куй ва қўшиқлар янграмаса, хиромон рақслар бўлмаса ўрнига тушмас. Ўйлайманки, «Ҳосил байрами» тантаналари ўтказиладиган жой ўзига хос тўйхонага айланади. Байрам қатнашчиларини ўз санъатлари билан хушнуд этиш учун маданият ходимларимиз ҳам шайланишяпти. Санъаткорларимизнинг чиқишлари карнайларнинг наъра тортишидан бошланади.

Маданий хизмат кўрсатиш учун Муқимий номидаги музикали театр ва Алишер Навоий номли академик Катта опера ва балет театрининг моҳир артистлари алоҳида программали концерт номерлари тайёрлашяпти. Фарғоналик ва тошкентлик қизиқчи ва аскиячиларни таклиф қилганмиз. Сўз усталари ҳам шу ерда ҳозир бўладилар. Санъаткорлар хизмати эстафетасини «Лазги» рақс ансамбли олса, ажабмас. Цирк майдони усталари ҳам программа тайёрлашяпти. Тошкент шаҳар бадиий ҳаваскорларининг оммавий чиқишлари бўлади.

Томошабинларни яна бир қувонтирадиган воқеа, Тошкент ҳайвонот боғининг кўчма ҳолда отчопарга келтирилиши бўлади. Бундан ташқари икки кунлик тантаналар чоғида дорбозларимиз ҳам ўз маҳоратларини ишга солишади.

ҲАМКОРЛИК ВА ДЎСТЛИК МУСТАҲКАМЛАНМОҚДА

Ҳинд халқи қизғин ва самимий кутиб олган, КПСС Марказий Комитети Бош секретари ўртоқ Л. И. Брежневнинг Ҳиндистонга қилган расмий дўстлик визити тугалланди. 1973 йилдаги халқаро воқеалар йилномасига яна бир ёрқин саҳифа ёзилди. КПСС XXIV съезди таклиф қилган тарихий Тинчлик программасини амалга ошириш йўлида партиямиз ва Совет давлати 1973 йилда изчиллик билан жуда кўп актив ишларни амалга оширди. Тинчликни мустаҳкамлаш ва халқаро кескинликни юмшатиш учун курашда юксак доирадаги музокаралар катта ва тобора кучли роль ўйнаётганлигини турмушнинг ўзи яққол кўрсатди.

Ҳамиша ишонч ва дўстлик руҳи билан суғорилган Совет—Ҳиндистон музокаралари кейинги ўн йиллар давомида муттасил мустаҳкамланиб ва ривожланиб борди. Бу муносабатлар социалистик мамлакатларнинг туб манфаатлари билан миллий озодлик ҳаракати вужудга келтирган давлатларнинг туб манфаатлари бир-бирига мос бўлиб тушаётганлигини кўрсатувчи энг яққол далиллардан бири бўлиб турибди.

Совет Иттифоқи билан Ҳиндистон ўртасида тинчлик, дўстлик ва ҳамкорлик тўғрисида бундан икки йилдан кўпроқ вақт илгари имзоланган Шартнома бу икки мамлакатнинг анъанавий дўстлигини мустаҳкамлашда янги босқич бўлди. Шундан бери ўтган вақт бу Шартнома сиёсий, иқтисодий илмий-техникавий ва бошқа соҳаларда Совет — Ҳиндистон ҳамкорлигини янада кенгайтиришга ижобий таъсир ўтказаётганлигини тўла-тўкис таъкидлади. Бу шартнома Осиёда ва бутун планетада тинчликни ва стабилликни мустаҳкамлашнинг жуда муҳим омилларидан бири бўлиб қолди.

Ўртоқ Л. И. Брежнев Деҳлидаги оммавий митингда сўзлаган нутқида айтганидек, «икки буюк мамлакат халқларини бир-бири билан боғлаган эзгу-ният тугунларининг мустаҳкамлиги, уларнинг бир-бирига бўлган ҳурмати, меҳр-муҳаббати ва мойиллиги турли вазиятларда — ёқимли об-ҳаво шароитида ва халқаро муносабатлар океанидаги даҳшатли пўртаналарда синовларга учради. Менимча, бугун биз бемалол айтишимиз мумкинки, дўстлигимиз бу синовлардан шараф билан ўтди! Бизнинг дўстлигимиз халқларимиз учун, мамлакатларимизнинг муштарак манфаатларини ва айтиш мумкинки, хавфсизлигини таъминлаш учун ўзининг фойдали эканлигини яққол кўрсатди. Дўстлигимиз бутун дунёда тинчлик иши учун ҳам ўзининг қимматли эканлигини тасдиқлади».

КПСС Марказий Комитети Бош секретарининг Ҳиндистонга қилган визитининг самарали якунлари иккала мамлакат, иккала халқ дўстлигини ривожлантиришда қўйилган катта қадам бўлди. Ҳар иккала томон икки томонлама алоқаларнинг кенгайиб ва мустаҳкамланиб бораётганлигидан ғоят мамнун бўлганликларини изҳор этдилар, Совет—Ҳиндистон дўстлигини бундан буён ҳам бутун чоралар билан мустаҳкамлайверишга ўзларининг маҳкам бел боғлаганликларини тантанали равишда таъкидладилар. Имзоланган Совет — Ҳиндистон қўшма Декларацияси, мамлакатларимизнинг иқтисодий ва савдо соҳасидаги ҳамкорликларини янада ривожлантириш тўғрисидаги битим, шу ҳамкорликнинг конкрет масалаларига доир протокол, шунингдек тегишли планлаштириш органларининг ҳамкорлиги тўғрисидаги битим ва консуллик конвенцияси иккала мамлакатнинг ўзаро манфаатли алоқаларини ривожлантириш ишига муҳим ҳисса қўшади, ялпи тинчлик манфаатларига хизмат қилади.

«Бу визит бизга муносабатларимизнинг аҳамиятини уқтириб ўтиш имкониятини берди... — деди Ҳиндистон Бош министри Индира Ганди Совет элчихонасида сўзлаган нутқида. — Халқларимиз ўртасидаги дўстлик халқаро вазиятнинг ривожланишига, тинчлик ва адолат ишининг фойдасини кўзлаб ҳамиша ижобий таъсир ўтказиб келди ва ўтказаверади».

Деҳлидаги музокараларнинг якунлари Совет—Ҳиндистон қўшма Декларациясида ўз ифодасини топди. Декларация муҳокама қилинган масалаларга бўлган қарашларнинг кенг равишда бир-бирига мос бўлиб тушганлигини уқтириб ўтди. Ҳар иккала томон халқаро кескинликни янада юмшатишга, низоли масалаларнинг музокаралар олиб бориш ва сиёсий бартараф қилиш йўли билан ҳал этилишига актив равишда интилмоқдалар. Жаҳонда рўй берган силжишларга жумладан, юксак доирада олиб борилган Совет—Америка музокараларининг ижобий натижаларига, шунингдек Европадаги кескинликни юмшатиш чуқурлашиб бораётганлигига ҳам Совет—Ҳиндистон учрашувларининг қатнашчилари юқори баҳо бердилар.

Шу билан бир вақтда Декларацияда жаҳоннинг баъзи районларида кескинлик ўчоқлари ҳали ҳам сақланиб турганлиги қайд қилинди, эски ва янги мустамлакачиликнинг мавжуд қолдиқларини, ирқий камситишни ва апартеид сиёсатини тугатиш йўлида куч-ғайрат сарфлаш зарурлиги уқтириб ўтилди. Ҳар иккала томон реакция ва империализм кучларига қарши курашаётган барча ҳукуматларни қўллаб-қувватлашларини айтдилар. СССР ва Ҳиндистон халқаро хавфсизликка, бутун дунёда тинчликка ва халқлар ўртасидаги ҳамкорликка таҳдид солиб турган мавжуд уруш ўчоқларини тугатиш учун бутун куч-ғайратни сарфлашга тайёр эканликларини яна бир марта изҳор этдилар.

Табиийдирки, музокаралар давомида Осиёдаги вазиятга шу жумладан Вьетнамда тинчликни тиклашга, Лаосда миллий иноқликка эришишга, Камбоджа проблемасини адолатли ҳал этиш истиқболларига, Шимолий Корея билан Жанубий Корея ўртасидаги мулоқатларга катта эътибор берилди. СССР билан Ҳиндистон Ҳиндистон ярим оролида битмай қолган проблемаларни четдан ҳеч кимни аралаштирмай манфаатдор мамлакатлар ўртасида музокаралар олиб бориш йўли билан ҳал қилиш зарурлигини уқтириб ўтдилар. Ҳар иккала томон Яқин Шарқдаги аҳвол сабабли ғоят ташвишланаётганликларини изҳор этдилар, араб давлатларининг ва халқларининг ҳаққоний ишини ҳар томонлама қўллаб-қувватлашни давом эттиришга ўзларининг қаттиқ бел боғлаганликларини айтдилар.

Совет Иттифоқи билан Ҳиндистон Осиёдаги барча давлатларнинг биргаликда куч-ғайрат сарфлашига асосланган ўзаро манфаатли ҳамкорликни кенг ривожлантиришга, шу районда тинчлик ва стабилликни мустаҳкамлашга алоҳида аҳамият бермоқдалар. «Осиёни мустаҳкам тинчлик, стабиллик ва яхши ҳамкорлик қитъасига айлантириш, — дейилади Декларацияда, — ҳар иккала томоннинг фикрича, мамлакатлар ўртасидаги муносабатларни янада нормаллаштиришга ва ялпи тинчликни мустаҳкамлашга ҳеч сўзсиз ёрдам беради».

Ўртоқ Л. И. Брежневнинг Ҳиндистонга қилган визити якунлари жаҳон жамоатчилигининг диққат марказида турибди. Матбуот органларининг кўпчилиги, Совет—Ҳиндистон музокаралари халқаро вазиятга, айниқса Осиёда хайрли таъсир ўтказади, деган фикрни айтмоқда.

Совет кишилари ўртоқ Л. И. Брежневнинг Ҳиндистонга қилган визити муваффақиятли тугалланганлигини қизғин табрикламоқдалар ва икки улуғ халқнинг дўстлиги йилдан-йилга мустаҳкамланаверади деб астойдил ишонч билдирмоқдалар. Совет — Ҳиндистон дўстлиги ва ҳамкорлигининг ривожланиши мустаҳкам негизга таянмоқда, икки мамлакатнинг туб манфаатларига, тинчлик ва инсониятнинг социал тараққиёт ишига хизмат қилади.

(«ПРАВДА»нинг 2 декабрдаги бош мақоласи).

БЕШ ЙИЛЛИК МУДДАТИДАН ИЛГАРИ

Чорвадорларнинг Бутуниттифоқ социалистик мусобақасига қўшилиб, фидокорона меҳнат қилаётган Янгиариқ районидаги Ленин орденли машъал хўжалик — Охунбобоев номли колхознинг чорвачилик ходимлари соғин сигирларнинг маҳсулдорлигини ошириб, сут дарёсини кўпайтиришяпти. Бу ерда моҳир сигир соғувчилар анчагина бор. Гулчеҳра Ражабова 24 бош соғин сигирнинг ҳар биридан ҳозиргача 2500 литрдан ошириб серқаймоқ сут соғиб олди. Унинг аҳди йил охиригача ҳар бир сигирдан соғиб олинадиган сут миқдорини 3000 литрга етказишдир. Суратда: социалистик мусобақа ғолиби Г. Ражабова.

Э. Суяров фотоси.

КОММУНИСТИК меҳнат зарбдори Маъмура Ҳошимова Тошкент ремонт-подшипник заводининг пешқадам ишчиларидан. У ишлаб чиқариш топшириқларини ошириб бажармоқда. Суратда: М. Ҳошимова иш устида.

И. Глауберзон фотоси.

РАСМИЙ АХБОРОТ

СОВЕТ ҲУКУМАТИНИНГ ТАКЛИФИГА БИНОАН

Буюк Британия ташқи ишлар ва миллатлар ҳамдўстлиги ишлари министри сэр Алек Дуглас-Хьюм Совет ҳукуматининг таклифига биноан 2 декабрда расмий визит билан Москвага келди.

КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, СССР ташқи ишлар министри А. А. Громико, СССР ташқи ишлар министрининг ўринбосари С. П. Козирев, Совет Иттифоқининг Буюк Британиядаги элчиси Н. М. Луньков, СССР ташқи ишлар министрлиги коллегиясининг аъзоси В. П. Суслов ва бошқалар А. Дуглас-Хьюмни ва унга ҳамроҳ бўлиб келган кишиларни Буюк Британия ва Совет Иттифоқи давлат байроқлари билан безатилган Внуково аэродромида кутиб олдилар.

Кутиб олувчилар орасида Буюк Британиянинг Совет Иттифоқидаги элчиси сэр Теренс Гарви ҳам бор эди.

Алек Дуглас-Хьюм совет журналистларининг саволларига жавоб бериб, Громико жаноблари билан учрашиш ва Совет — Англия муносабатларини муҳокама қилиш учун Москвага келганлигини айтди. Мен ўйлайманки, деб сўзини давом эттирди министр, биз тараққиётга эришамиз. Мен муносабатларимизнинг самимий ва яқин бўлишини истайман. Мен бу йўлда ўзимга боғлиқ бўлган ҳамма ишларни қиламан. Биз халқаро проблемаларни ҳам муҳокама қиламиз. Ҳозирги вақтда Венада ҳамда Женевада муҳим халқаро кенгашлар ўтаётганлиги учун ҳам бу айниқса зарур проблемадир. Биз Яқин Шарқдаги аҳволни ва Совет Иттифоқи билан Буюк Британия ўртасида мавжуд проблемаларни, жумладан, савдо-сотиқни кенгайтириш проблемасини ҳам муҳокама қиламиз.

Умумевропа кенгаши иккинчи босқичининг бориши тўғрисида берилган саволга жавобан, министр: биз тараққиётга эришишимиз мумкин бўлган яқин нуқталарни қидириб топишга интилишимиз ва бу нуқталарни анализ қилишимиз керак. Биз шуни истаймиз. Бунинг учун албатта зарур вақт талаб қилинади. Аммо мен яхши натижаларга эришамиз, деб ишонаман, деди.

Министр суҳбатининг охирида, менинг Москвага қилган визитим Англия билан Совет Иттифоқи ўртасидаги муносабатларни яхшилайди ва мустаҳкамлайди, деб ишонч билдирди. (ТАСС).

А. А. ГРОМИКОНИНГ А. ДУГЛАС-ХЬЮМ БИЛАН МУЗОКАРАЛАРИ

КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, СССР ташқи ишлар министри А. А. Громико Совет ҳукуматининг таклифига биноан расмий визит билан Москвага келган Буюк Британия ташқи ишлар ва миллатлар ҳамдўстлиги ишлари министри сэр Алек Дуглас-Хьюм билан 3 декабрда музокаралар олиб борди.

Бир қанча муҳим халқаро проблемалар, шунингдек Совет Иттифоқи билан Англия ўртасидаги икки томонлама муносабатларни ривожлантиришга доир масалалар ҳамжиҳатлик ва рўй-ростлик вазиятида қараб чиқилди.

* * *

Сэр Алек Дуглас-Хьюм Кремль девори ёнидаги номаълум солдат қабрига гулчамбар қўйди. (ТАСС).

САМОЛЁТ БОРТИДАН

ЧКП Марказий Комитетининг Бош секретари Густав Гусак Ҳиндистон йўлида Совет Иттифоқи территорияси устидан учиб ўтаётиб самолёт бортидан КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари Л. И. Брежневга, СССР Олий Совети Президиуми Раиси Н. В. Подгорнийга ва СССР Министрлар Совети Раиси А. Н. Косигинга телеграмма йўллади. Телеграммада, қардош Совет Иттифоқининг барча халқларига қизғин ўртоқлик саломи йўлланади ва Совет Иттифоқи Коммунистик партияси XXIV съезди белгилаган улуғвор вазифаларни амалга оширишда янгидан-янги муваффақиятларга эришишни астойдил истаганлиги изҳор этилади. (ТАСС).

ГУСТАВ ГУСАК ТОШКЕНТДА

Расмий дўстона визит билан Ҳиндистонга бораётган Чехословакия Коммунистик партияси Марказий Комитетининг Бош секретари, ЧССР Миллий фронти Марказий Комитетининг Раиси Густав Гусак 2 декабрь куни кечқурун Тошкентга келди. ЧССР ҳукумати раисининг ўринбосари Индржих Заградник, ЧССР ташқи ишлар министри Богуслав Хнёупек, ЧССР ташқи савдо министри Андрей Барчак, ЧССР металлургия ва машинасозлик саноати министри Йозеф Шимон ва бошқа расмий кишилар Густав Гусак билан бирга келдилар.

Тошкент аэропорти Чехословакия Социалистик Республикаси, Совет Иттифоқи ва Ўзбекистон ССР давлат байроқлари билан безатилган эди. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети бюросининг аъзолари И. Г. Анисимкин, А. Д. Бесчастнов, В. Г. Ломоносов, О. У. Салимов, Н. Ж. Худойбердиев, Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосари ва ташқи ишлар министри М. Т. Турсунов, Тошкент шаҳар ижроия комитетининг раиси В. А. Козимов ва бошқалар Густав Гусакни ҳамда Чехословакиядан келган бошқа меҳмонларни кутиб олдилар.

* * *

Чехословакия Коммунистик партияси Марказий Комитетининг Бош секретари, ЧССР Миллий фронти Марказий Комитетининг Раиси Густав Гусак ва унинг ҳамроҳлари 3 декабрь эрталаб Тошкентдан Деҳлига учиб кетдилар.

(ЎзТАГ).

ДЕЛЕГАЦИЯ ЖЎНАБ КЕТДИ

Жанубий Вьетнам Миллий озодлик фронти Марказий Комитети Президиумининг Раиси, Жанубий Вьетнам Республикаси Муваққат революцион ҳукумати маслаҳат кенгашининг раиси доктор Нгуен Хиу Тхо бошчилигидаги Жанубий Вьетнам Республикаси делегацияси 3 декабрда Москвадан Варшавага жўнаб кетди. Делегация расмий дўстона визит билан Польша Халқ Республикасида бўлади.

(ТАСС).

ЧИЛИ ХАЛҚИ БИЛАН БИРДАМЛИК

30 ноябрда Союзлар уйининг Октябрь залида совет жамоат ташкилотлари вакилларининг Чили демократлари билан бирдамликка бағишланган йиғилиши бўлиб ўтди. Йиғилишни Бутуниттифоқ касаба союзлари Марказий Советининг секретари П. Т. Пименов очди.

Докладчи — ВЦСПС секретари С. А. Шалаев айтдики, Чилидаги воқеалар фақат Чили халқининг фожиасигина бўлиб қолаётгани йўқ. Бу воқеалар инсониятнинг энг юксак идеалларига — тинчлик, мустақиллик ва эркинлик йўлидаги интилишларига зарба бермоқда. Шу сабабли деярли ҳамма мамлакатларнинг ва қитъаларнинг халқлари Чилидаги фашистлар террорига қарши қаттиқ ғазабланиб норозилик билдирмоқдалар.

СССР медицина фанлари академиясининг академиги Н. Н. Блохин, СССР Ёзувчилар союзи правлениесининг секретари М. К. Луконин, КПСС Москва шаҳар Гагарин район комитетининг биринчи секретари Т. В. Голубцова, Даугавпилс химиявий тола заводининг ишлаб чиқариш таълими инструктори Л. Ф. Миглан сўзга чиқиб, совет кишилари Чили халқини дўст билиб ғоят ҳурматлаётганликларини уқтириб ўтдилар, Чили халқи билан бирдамлик ҳаракатини кенгайтириш, Чили хунтасининг зиндонларида азоб тортиб ётган Луис Корваланни, бошқа ватанпарварларни тағин ҳам кўпроқ активлик билан химоя қилиш зарурлигини айтдилар. Нотиқлар мамлакатимизда Чили демократлари билан бирдамлик совет комитети тузишни таклиф қилдилар.

Йиғилиш қатнашчилари Чили демократлари билан бирдамлик совет комитети таъсис этиш тўғрисидаги қарорни якдиллик билан қабул қилдилар. Бу комитетга жамоат арбоблари, ишчилар, колхозчилар, фан маданият ва санъат намояндалари кирди. Комитет раислигига ВЦСПС секретари С. А. Шалаев сайланди.

Йиғилишда Чили демократларининг вакили Леофольд Ортега сўзга чиқди. У Чили демократлари билан бирдамлик комитети тузилганлиги учун совет кишиларига чили халқи номидан ташаккур айтди.

(ТАСС).

СУТ КЎПАЯДИ

ШУМАНАЙ. («Совет Ўзбекистони» мухбиридан). Чорвадорларнинг Бутуниттифоқ социалистик мусобақасига қўшилган район «оқ чашма» соҳиблари 670 тоннадан зиёд сут тайёрлаб, бу соҳадаги йиллик планни Қорақалпоғистон Автоном республикасида биринчи бўлиб ошириб адо этдилар. Планнинг бажарилишига Киров номли, «Шуманай» совхозлари чорвадорлари салмоқли ҳисса қўшдилар.

ДИРЕКТИВА ОБЪЕКТЛАРИ ЙЎҚЛАМАСИ

СУНЪИЙ ДЕНГИЗ ТАШВИШЛАРИ

Андижон сўв омбори қурилишини тезлатишга нималар ҳалақит бермоқда?

Улкан қурилишда кунлар беҳуда ўтаётгани йўқ. Анчамунча ишлар қилинди. Талай ютуқлар қўлга киритилди. Қурилиш бошлангандан буён 70 миллион сўмлик капитал маблағ ўзлаштирилди. Шундан 60 миллион сўми бевосита қурилиш-монтаж ишларига сарфланди. Кейинги 2,5 йилда тўғон асосига 352 минг куб метр бетон қуйилди.

1970 йилда 9,2 миллион сўмлик қурилиш-монтаж ишлари бажарилган эди. Шу йилнинг ўтган 10 ойида эса 15 миллион сўмлик иш қилинди. 1970 йилда тўғон асосига 62 минг куб метр бетон ётқизилган бўлса, 10 ойда 165 минг куб метр бетон қуйилди. Бу рақамларда 4,5 минг гидроқурувчи, 400 коммунист, 700 комсомолнинг ҳалол меҳнати, манглай тери бор. Бедор ўтган кечалар заҳмати, фидокорона меҳнатнинг роҳати шу рақамларда. Андижон сув омбори қурилиши бошқармаси партия комитети, унинг атрофига уюшган 17 цех партия ташкилоти ва 34 партия группасининг хизмати бор бунда.

Ишнинг муваффақияти кадрларга боғлиқ. Тулпор яхши бўлгани билан чавандознинг парвози суст бўлса, пойгада ўзиш қийин. Қурилишда пойгада ўзадиган, билимли кадрлар кўпайди, инженер-техник ходимлар сони 335 кишига етди. Шундан 118 киши олий, қолгани ўрта махсус маълумотга эга. Ишчилар, слесарлар, электриклар, мастерлар ва бошқа ёш мутахассисларнинг малакасини оширишга эътибор кучайтирилди. Советободда гидромелиорация техникумининг филиали очилди. Филиал техник ва гидротехник мутахассислар тайёрлайди.

Мастерлар мактабида ўрта маълумотга эга бўлмаган ишчилар ва мастерларнинг аксарияти таълим олди, малака оширди. 54-ҳунар-техника билим юрти 1300 дан ортиқ дурадгор, ғишт терувчи, арматурачи тайёрлаб берди.

Ёрдамчи корхоналар комбинатининг иши анча жонланди. Бетон заводининг қозонхонаси ишга туширилди. Қорадарёнинг ўнг соҳилида кўчма қозонхона қурилди. 110 киловатли электр узатиш линияси фойдаланишга топширилди. Аммиак-совутиш станцияси битказилди.

Қурилишда яхши ишлаётганлар кўп. Коммунистик меҳнат коллективи номини олиш учун юриш бошлаган биринчи қурилиш-монтаж бошқармаси фидокорларининг иши диққатга сазовордир. Ишчан коллектив қурилишда ишга тушгандан буён план топшириқларини мунтазам бажариб келаётир. 10 ойда тўғон асосига 83 минг кубметр бетон ётқизди, 1,5 минг тонна темир-бетон конструкциясини монтаж қилди. 3-қурилиш-монтаж бошқармасининг Ҳамид Нуриев, 4-қурилиш-монтаж бошқармасининг Бектемир Нанаев бошлиқ бригадалари коллективлари ҳар ишда пешқадам. Улар нимаики иш топширилса уддасидан чиқишади. 2-қурилиш-монтаж бошқармасининг бетончилари Анатолий Юнда, Маҳмуд Мулюков, мастер Абдурасул Абдуллаевнинг ишидан ҳамма хурсанд.

Бундай мисолларни яна келтириш мумкин. Лекин қурилишда бундай коллективлар, фидокор кишиларни тағин ҳам кўпайтириш керак. Шундагина иш олға босади. Яширишнинг ҳожати йўқ, қурилишнинг кўламига қараганда, қилинган ишлар дарёдан томчи, холос. Иш жуда секин кўчаётир. Бундай судралиш, бундай суръат билан сунъий денгиз барпо этиш чўзилиб кетиши турган гап.

Мана мисоллар. Қурилишда план топшириқлари икки ярим йилдан бери сурункасига бажарилмаяпти. Бу давр ичида 9 миллион сўмлик қурилиш-монтаж ишлари бажарилмай қолди. Тўғон асосига планда кўзда тутилганига нисбатан 160 минг куб метр бетон кам ётқизилди.

Бу йил ҳам қурилишда иш юришмади. Йил бошидан бери 2 миллион 350 минг сўмлик кам қурилиш-монтаж ишлари бажарилди. 210 минг ўрнига 165 минг куб метр бетон қуйилди. Меҳнат унумдорлигини ошириш плани барбод этилди. Назорат ва талабчанликнинг сусайиб кетгани натижасида бетон ётқизишда бракка йўл қўйилди. Кейинги 9 ойда 1433 куб метр бетон қоришмаси брак қилинди. 231 куб метр йиғма темир-бетон сифатсиз тайёрлангани маълум бўлди.

Айниқса 3-қурилиш-монтаж бошқармаси қониқарсиз ишлаяпти. Бошқармада 10 ойлик план пудрат ишлари бўйича 94,8 процент бажарилди. Ўз кучлари билан қилинадиган ишларни ҳам уддалай олишмади. Бошқарма бошлиғи Жўраев, партком секретари Янченко ўртоқлар ташкилотчилик ишларини яхши йўлга қўл олмаётирлар.

Қисқаси, қурилишда аҳвол ташвишли. Хўш, бунга сабаб нима? Қурилишни тезлатишга нималар ҳалақит бермоқда? Аҳволни ўнглаш мумкинми? Ишни нимадан бошлаш керак?

Андижон область партия ташкилоти сув омбори қурилишини тезлатиш тадбирларини ишлаб чиқди. Сув омбори бунёд этилаётган жойда область партия хўжалик активининг республика сув хўжалик органлари ходимлари иштирокида йиғилиши бўлди. Обком секретари Б. Раҳимов, сув омбори қурилиши бошқармасининг яқинда тайинланган бошлиғи В. Медведев, 1-қурилиш-монтаж бошқармасининг бошлиғи В. Фофонов, бўёқчи И. Шарипов, ёрдамчи корхоналар комбинатининг директори Г. Гоголашвили, «Средазгипроводхлопок» лойиҳалаш институтининг бош инженери Л. Литвак, «Узглавводстрой» бош бошқармасининг бошлиғи В. Чернов ва қурилишга алоқадор бўлган турли касбдаги кишилар қурилишни тезлаштириш чоралари ҳақида фойдали гаплар айтишди.

Қурилишда техника кам. Мавжуд машиналар эски, камқувват. Ишни техникани янгилашдан бошлаш керак. Компрессорнинг асосий эҳтиёт қисмлари етишмайди. Мойлаш асбоблари, транспортёрларга эҳтиёж катта. 2, 3, 4-қурилиш-монтаж бошқармаларида саноат базаси нобоп.

Бетон-шағал заводи комплексининг иккинчи навбати қурилиши кечиктириб юборилди. У шу йилнинг охирида битиши керак эди. Амалда битишидан битмаслиги аниқ бўлиб қолди. Сабаби, металл конструкциялар таъминоти масаласи ҳанўз ҳал қилингани йўқ. Бетон-шағал заводи тўла ишга туширилмагунча, қурилишда бурилиш бўлмайди.

Тош йўниш, бетон ва шағал тайёрлашда механизация воситалари кам. 6 та экскаватор, 12 та автомобиль юклагич олиниши керак эди. Лекин бу нарсалардан ҳамон дарак йўқ. Тош йўниш, бетон ётқизиш ишлари 2 атмосфера босим остида бажарилмоқда. Бу ҳам механизмлар камлиги оқибатидир. Металл, тўсин, тахта, швеллерга катта эҳтиёж сезилмоқда. Шунинг натижасида гидромонтаж ишларини бошлаб бўлмаяпти.

Ёрдамчи корхоналар қишга тайёр эмас. Металл конструкциялар, электр иситгичлар йўқлигидан бу иш жуда секин кўчяпти. Қурилиш материаллари таъминоти ҳам яхши эмас. Сентябрда атиги икки вагон юпқа тахта, уч вагон ёғоч олинди. Металл конструкциялар вақтида етказиб берилмайди. Бу иш республика Энергетика министрлигига топширилган эди. Лекин министрликдаги ўртоқлар бу муҳим топшириқни бажаришмаяпти.

Пудратчи ташкилотлар зиммасига катта вазифалар юклатилган. «Андижонводстрой» тресги бу йил сув омбори қурилишида 3 миллион сўмлик иш бажариши керак эди. Ҳозиргача 517 минг сўмлик иш бажарди, холос. Буни нормал ҳол деб бўладими? 162-қурилиш тресги эса 600 минг сўмлик ўрнига 270 минг сўмлик иш қилди. Буюртмачилар, лойиҳачилар, пудратчилар, ёрдамчи ташкилотлар ўртасида мустаҳкам алоқа ўрнатиш керак. Ҳозирча бундай алоқа йўқ. Ҳар бир ташкилот ўз ҳолича ишлаяпти, тўғрироғи ўнг қўл билан чап қўл муроса қилолмаяпти. Бу ишга салбий таъсир кўрсатмоқда.

1974 йилда қурувчилар олдида катта вазифалар турибди. Қорадарёнинг йўли ўзгартилади, сув ўтказиш иншооти битказилади. Бетон-шағал заводининг иккинчи навбати ишга туширилади. 27 миллион сўмлик қурилиш-монтаж ишлари бажарилади. Тўғонга 130 минг куб метр бетон ётқизилади. 1975 йилда эса 33 миллион сўмлик иш бажарилиши, 750 минг куб метр бетон ётқизилиши керак. Шундагина сунъий денгизга 80 миллион куб метр сув тўплаш мумкин бўлади...

Гидроқурувчилар олдига қўйилган бу вазифалар мураккаб ва шарафлидир. Уни бажариш учун қурилишга дахлдор бўлган барча ташкилотлар, барча коллективлар аравани баравар тортишлари керак. Меҳнатни ташкил этиш мунтазам такомиллаштириб борилиши, ишчилар ўртасида ташкилотчилик оммавий-сиёсий ишлар кучайтирилиши, социалистик мусобақа байроғи янада баланд кўтарилиши зарур.

А. ҚУРОНБОЕВ,
«Совет Ўзбекистони» мухбири.

«СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ»ГА ЖАВОБ БЕРАДИЛАР

«ПУЛ ГАДОЛАРИ»

Газетамизнинг 17 август сонида юқоридаги сарлавҳа остида босилган танқидий мақолада Гулистон шаҳар савдо бўлимига қарашли 1-универмаг мудири Қ. Холиқов давлатнинг бир неча юз минг сўм маблағини ўзлаштиргани, шаҳар савдо бўлимининг раҳбарлари, ички ишлар органларининг ходимлари бу жиноятнинг олдини олиш ва уни ўз вақтида фош қилиш ўрнига, жиноятчиларга ҳомийлик қилиб келганликлари очиб ташланганди.

Сирдарё область партия комитетидан олинган жавобда айтилишича, мақола обком бюросида муҳокама қилинган. Унда келтирилган фактлар тўғри деб эътироф этилган. Область партия комитети, дейилади жавобда, социалистик мулкнинг дахлсизлигини таъминлаш чораларини кўриб келди ва ҳозир ҳам кўрмоқда. Гулистон шаҳар савдо бўлимига қарашли 1-универмагда кўп миқдорда қилинган камоматнинг айбдорларига нисбатан чора кўрилиши устидан назорат олиб борди.

Бу иш юзасидан Қ. Холиқов, А. Михайлова, Н. Чекалова, Э. Отабоев, Н. Қорабоев, Ю. Пак, А. Усанова, А. Кучликовалар Сирдарё область суди томонидан турли муддатга озодликдан маҳрум этишга ҳукм этилдилар.

Область савдо бошқармаси 1-универмагда ўтказилган ревизия натижасини ва кўп миқдорда камомат чиқиши сабабларини муҳокама қилди. Савдо бошқармаси ва шаҳар савдо бўлимининг ана шу камоматга йўл қўйишда айбдор бўлган ходимлари қаттиқ жазоланди. Савдо ташкилотларининг социалистик мулкни сақлаш соҳасидаги ишини яхшилашга қаратилган тадбирлар белгиланди. Гулистон шаҳар савдо бўлими раҳбарлигига муносиб кадрлар тайинланди.

Гулистон шаҳар партия комитетининг бюроси хизмат вазифасини суиистеъмол қилганлиги учун шаҳар ижроия комитети ички ишлар бўлимининг катта автоинспектори Юнусметовга ҳисоб карточкасига ёзиш шарти билан қаттиқ виговор эълон қилди ва у вазифасидан бўшатилди.

ЎЗБЕКИСТОН ССР ИЧКИ ИШЛАР МИНИСТРЛИГИ ҚУЙИДАГИЛАРНИ МАЪЛУМ ҚИЛДИ:

Мақолада келтирилган фактлар синчиклаб ўрганилди ва текширилди. Текшириш натижалари министрлик коллегиясида муҳокама қилинди. Сирдарё область ички ишлар бошқармаси ходимлари область савдо ва маҳаллий саноати системасига уя қуриб олган ҳамда давлатнинг кўп миқдордаги маблағини талон-торож қилган жиноятчиларни ўз вақтида фош этмагани мақолада тўғри кўрсатилганлиги эътироф этилди.

Министрлик коллегияси Сирдарё областида социалистик мулкни талон-торож қилувчиларга қарши курашнинг аҳволини муҳокама қилиб, ниқобланган талон-торожлар ва суиистеъмол қилишларни аниқлаш соҳасидаги жиддий камчиликларни кўрсатди ҳамда уни тугатиш чораларини белгилади. Камчиликларга йўл қўйганликлари учун Сирдарё область ижроия комитети ички ишлар бошқармасининг бошлиғи Х. Давировга қаттиқ виговор эълон қилинди ва у ички ишлар органларидан бўшатилди. Гулистон шаҳар ижроия комитети ички ишлар бўлими ОБХССнинг бошлиғи А. Сидиқов ҳам вазифасидан бўшатилди. Область ички ишлар бошқармаси ОБХССнинг бошлиғи Г. Эйзельман вазифасига муносиб равишда ишламаётганлиги ҳақида огоҳлантирилди, бошқарма давлат автоинспекцияси бўлимининг бошлиғи А. Шомуродовга эса виговор эълон қилинди.

Тошкент трикотаж фабрикаси ишлаб чиқараётган маҳсулотлар ўзининг харидоргирлиги билан ажралиб туради. Коллективнинг бу муваффақиятида илғор ишчи Гуля Баришеванинг ҳам муносиб ҳиссаси бор. У кунлик ва ойлик топшириқларни бир ярим ҳиссадан ошириб адо этишга эришмоқда. Суратда: пешқадам ишчи Г. Баришева.

И. Глауберзон фотоси.

ХАТЛАРГА МУНОСАБАТ ШУМИ?

Меҳнаткашларнинг хатларига, ариза ва шикоятларига сезгирлик билан муносабатда бўлиш, ҳар бир ариза ва шикоятни кечиктирмай, пайсалга солмай, ўз вақтида ҳал қилиш — партия, совет ва хўжалик ташкилотларининг муқаддас бурчидир. Чунки, шикоят ва аризалар йўл қўйилган айрим нуқсонларни тугатишга, бинобарин, умумий ишимизни янада яхшилашга қаратилганлиги билан характерли.

Навоий районидаги Куйбишев номли ўрта мактаб директорининг ўқув-тарбия ишлари бўйича ўринбосари Бобораҳим Омонов редакцияга ёзган хатида район йўл қурилиши ташкилоти ишидаги жумбоқлар ҳақида ҳикоя қилади. Навоий — Арабсарой йўли 1967 йилда асфальт қилина бошлаган. Қурувчилар 16 километрли бу йўлда иш бошлаганларида «Зарафшон» колхози территориясидаги қисмини ташлаб кетдилар. Сўнгра ўрта мактаб рўпарасига келганда яна юз метрча жой ташлаб кетилди.

Район йўл қурилиши ташкилотининг ишидаги ана шу нуқсонларни тугатиш, чала қолган жойларни асфальтлаш тўғрисида аризалар ёзилди, бу ҳақда маҳаллий Советлар депутатларига наказлар берилди. Ҳатто ўтган йилнинг май ойида район газетаси саҳифасида танқидий мақола ҳам босилди. Кўйингки, йўл қурилиши идораси бошлиғи ўртоқ Чижиковнинг йўлни ремонт қилиш учун шошилинч чоралар кўрилаётгани ва бу иш 1972 йил июнь ойидаёқ тугалланиши ҳақидаги ваъдаси ҳам босилди. Бироқ ҳанузгача бирор ўзгариш бўлгани йўқ.

Район ижроия комитети ҳам йўл қурилиши ҳақида берилган наказнинг бажарилиши тўғрисида қайғурмаётир.

Худди шунга ўхшаш ачинарли факт Қорақалпоғистон АССР Хўжайли районида ҳам содир бўлган. Бундан бир неча йил аввал районда физкультура ва спортни янада оммалаштириш тадбирлари белгиланди. Ана шу тадбирлардан энг муҳими Ленин номли колхоз территориясида стадион қурилиши эди. Бу ишга райондаги бошқа хўжаликлардан ҳам маблағ ажратилди. Аммо бу хайрли иш ниҳоясига етказилмади. Ҳатто футбол командаси ҳам тарқалиб кетди.

Хўш, стадион қурилиши нима бўлади? Бу ҳақда на район Советн ижроия комитети, на унинг физкультура ва спорт комитети бош қотиришни истамаяпти.

«Бизнинг квартирамиздаги телефон бир йилда олти ой ишлайди, — деб ёзади тошкентлик В. Слептеров. — Мана, телефон яна ишламай қолди. Шаҳар телефон тармоқлари бошқармасига ариза ёздим. Ҳеч қандай натижа бўлмади. Шундан сўнг республика Алоқа министрлигига ёздим. Энг ачинарлиси шундаки, ҳар икки ташкилот ҳам менинг шикоятимга жавоб ёзишни ўзига эп кўрмади. Ахир, Алоқа министрлигида телефонлаштириш бўлими бор, унда йигирмадан ортиқ киши ишлайди-ку! Наҳотки, бирортасининг ҳам жавоб ёзишга қўли тегмаса?!»

Жуда ҳақли савол. Ташкилот ва муассасаларга шикоят ва ариза билан мурожаат қилган киши ўзи кўтарган масаланинг ҳал қилинишини кутади. Бу оддий ҳақиқатни унутиб қўйган масъул кишиларга СССР Олий Совети Президиумининг меҳнаткашларнинг шикоят ва аризаларини ҳал қилиш муддатлари ҳақидаги Фармонини эслатиб қўйиш ўринлидир.

Совет органларига, хўжалик ташкилотларига тушган ҳар бир хат ҳисобга олинади. У ҳал этилиши ва натижаси хат авторига маълум қилиниши керак. Меҳнаткашлар ўзлари кўтарган масалаларнинг ижобий ҳал қилинишини кутадилар.

Меҳнаткашлар депутатлари Тошкент шаҳар Совети ижроия комитетининг савдо бошқармасидаги айрим ўртоқлар баъзан бунинг аксича иш тутмоқдалар. Чилонзор районидаги 26-кварталда жойлашган 53-озиқ-овқат маҳсулотлари магазини сабзавот магазинига айлантирилди. Шароитни пухта ҳисобга олмай қилинган бу иш меҳнаткашларнинг шикоятларига сабаб бўлди. Улар кварталда нон магазини очилишини талаб қилдилар. Савдо бошқармасидаги ўртоқлар эса бу шикоят сабабларини пухта ўрганиш ўрнига 11 кварталда нон магазини борлиги учун бу ерда озиқ-овқат магазини очишга зарурат йўқ, деб жавоб қилганлар.

Меҳнаткашларнинг хатларига, ариза ва шикоятларига бундай муносабатга бутунлай хотима бериш партия ва совет ташкилотларининг муҳим ишидир. Шунга эришиш кераки, камчиликлар ҳақида қуйидан олинган сигналлар вақтида ҳал қилинсин, ишда йўл қўйилган нуқсонлар бартараф этилсин. Халқ манфаати, умумий ишимиз манфаати шуни тақозо қилади.

СОВЕТ—ҲИНДИСТОН ДЎСТЛИГИГА БАҒИШЛАНАДИ

Тошкент шаҳридаги уч маҳалла — «Ракат», «Яккасарой» ва Абдулла Авлоний номли маҳаллаларнинг аҳолиси 144- мактабда Совет — Ҳиндистон дўстлигига бағишланган кечага тўпланишди. Улар КПСС Марказий Комитети Бош секретари ўртоқ Л. И. Брежневнинг Ҳиндистонга қилган визити ҳақида, дўст мамлакат халқининг янги ҳаёт қурилишида эришган муваффақиятлари тўғрисида ўқитувчиларнинг сўзлаб берган гапларини иштиёқ билан тингладилар. Мактаб ўқувчиларининг ҳинди тилини ўрганиш соҳасида қўлга киритган муваффақиятлари тўғрисидаги хабар ҳам ҳаммани қувонтирди.

Бу кечага ўқитувчиларгина эмас, ўқувчилар ҳам пухта тайёргарлик кўришди. Улар чет мамлакатлар билан дўстлик ва маданий алоқа Ўзбекистон жамиятининг ёрдами билан «Ҳиндистонлик меҳмонлар Ўзбекистонда» кўргазмасини ташкил этдилар. Кўргазмадаги фотосуратлар Ҳиндистон вакилларининг Тошкент меҳнаткашлари билан кўп учрашувларини тасвирлайди. Бу ерда ҳиндистонлик меҳмонларнинг 144- мактаб коллективи билан танишиб чиққанлигини акс эттирувчи суратларни ҳам кўриш мумкин.

Ўқувчилар тайёрлаган бошқа фото кўргазмалар ҳам ҳамманинг эътиборини ўзига жалб этди. Бу кўргазмаларнинг бири Советлар мамлакатининг самимий дўсти — Ҳиндистон Бош министри Индира Гандига бағишланган. Алоҳида кўргазма ҳозирги Ҳиндистоннинг бунёдкорлик ишларини, унинг экономикаси ва маданияти мавж уриб ўсаётганлигини ҳикоя қилади.

(ЎзТАГ).

Деҳқон бўлсанг ШУДГОР ҚИЛ!

Республика областларида кузги шудгорлашнинг бориши тўғрисида 1973 йил 3 декабрга бўлган

МАЪЛУМОТ

Биринчи стун—областлар; иккинчи стун—ҳайдалган майдон (минг гектар ҳисобида); учинчи стун — планнинг бажарилиш проценти

Хоразм	8,6	107,3
Тошкент	216,5	103,0
Сирдарё	293,1	100,9
Андижон	174,3	99,6
Самарқанд	232,1	97,8
Фарғона	79,6	80,4
Наманган	96,6	71,7
Сурхондарё	99,5	70,8
Бухоро	115,8	63,3
Қашқадарё	88,6	62,5
ҚҚАССР	19,7	29,0
Республика бўйича:	1424,4	84,4

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг XII пленуми қарорлари амалда

ИЖТИМОИЙ ТАРАҚҚИЁТ ВА ХАЛҚ МАОРИФИ

Республикамизга Халқлар дўстлиги орденининг топширилиши Ўзбекистон меҳнаткашлари ҳаётида катта тарихий аҳамиятга эга воқеа бўлди. Шу муносабат билан чақирилган Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети ва Ўзбекистон ССР Олий Советининг қўшма мажлисида КПСС Марказий Комитети Бош секретари ўртоқ Л. И. Брежнев сўзлаган нутқида Ўзбекистон меҳнаткашлари ва Коммунистик партиясининг социалистик иқтисод, маданият ва халқ маорифи, оммани ғоявий-сиёсий жиҳатдан тарбиялаш соҳасида эришган катта ютуқлар алоҳида қайд қилинди. Шу билан бирга республикамизнинг мамлакатимиз қудратини янада ошириш йўлидаги вазифалари белгилаб берилди.

Меҳнаткашларни ғоявий-сиёсий тарбиялашда, ҳар томонлама камол топган инсонни воятга етказишда, умуман, коммунистик қурилиш соҳасидаги муҳим вазифаларни амалга оширишда халқ маорифини янада ривожлантириш масалалари ниҳоятда муҳим аҳамиятга эга.

Ҳозирги кунда халқ маорифи совет кишиларига таълим-тарбия беришда партия ва ҳукуматимиз фаолиятининг муҳим соҳаларидан бири бўлиб, мамлакатимизнинг иқтисодий ва маданий қурилиш программасида катта ўрин эгаллайди. Қисқа вақт ичида КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Совети халқ маорифини янада ривожлантириш масалалари бўйича қатор қарорлар қабул қилди. Ўрта умумий таълимни ривожлантириш, ўртоқ Л. И. Брежневнинг шахсан ташаббуси билан қабул этилган қишлоқдаги ўрта таълим мактабларининг шароитларини яхшилаш, ҳунар-техника таълимини мукаммаллаштириш ҳамда олий таълимни янада юксалтириш ҳақидаги қарорлар шулар жумласидандир. СССР Олий Советининг VI сессиясида халқ маорифи масалалари махсус ва кенг муҳокама қилиниб, шу масалалар бўйича Совет Иттифоқи ва иттифоқдош республикалар қонунларининг асослари қабул этилди.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети ва республика Министрлар Совети халқ маорифининг барча соҳаларини ривожлантириш масалаларига жуда катта эътибор бериб келмоқда. Сўнгги йилларда мактабгача болалар муассасаларини, ўрта таълим, ҳунар-техника, ўрта махсус ва олий таълимни ривожлантириш, халқ хўжалигини юқори маълумотли, етарли малакага эга бўлган мутахассислар билан таъминлаш соҳасида анчагина ишлар амалга оширилди.

Ўзбекистон Компартиясини Марказий Комитетининг шу йил 12 октябрда бўлиб ўтган XII пленуми «КПСС XXIV съезди қарорлари асосида халқ маорифини янада такомиллаштириш соҳасида республика партия ташкилотининг вазифалари» масаласини кўриб чиқиб, бу соҳада республика ташкилотлари олдида турган муҳим вазифаларни белгилаб берди.

Ҳозирги кунда республикамиз халқ хўжалигида ишлаб турган меҳнаткашларнинг 66 проценти олий ҳамда тўлиқ ва тўлиқсиз ўрта маълумотга эга. Республикада олий маълумотли 292 минг мутахассис, ва ўрта махсус маълумотли 355 минг мутахассис бор.

Ёшларга билим бериш, уларни коммунизм ишига садоқатли қилиб тарбиялаш мураккаб жараён бўлиб, болалар яслилари, боғчаларидан тортиб бошланғич, ўрта, ўрта махсус ва олий таълимни ўз ичига олади. Мактабгача таълим муассасалари, мактаб, техникум, ҳунар-техника билим юртлари, институт ва университетлар коллективларининг бутун диққат-эътибори ана шу асосий мақсадни амалга оширишга, коммунизм қурувчисини ҳар томонлама тарбиялашга, ҳам ақлий, ҳам ахлоқий, ҳам эстетик, ҳам жисмоний жиҳатдан етук, марксча-ленинча дунёқарашни эгаллаган, сиёсий онги юқори, ижтимоий фаол мутахассисларни тайёрлаш вазифасига қаратилган.

Ҳозир республикамизда 4250 та болалар боғча ва яслилари, 7,5 мингдан ортиқ умумий таълим мактаблари, 183 та ҳунар-техника мактаблари, 177 та техникум, ўрта махсус ва 40 та олий ўқув юртлари бўлиб, ёшларни коммунистик руҳда тарбиялаш соҳасида фаол иш олиб бормоқда. Мактаб, ўрта махсус ва олий ўқув юртларида ўқувчиларнинг умумий сони 4 миллионга яқин бўлиб, республика умумий аҳолисининг учдан бирини ташкил этади.

Ҳозир республикамизда 120 дан ортиқ соҳани ўз ичига олувчи саноат тобора кенгайиб, ривожланиб бормоқда. Бу соҳада олдимизда катта вазифалар турибди. Бу вазифалар халқ маорифи, ҳунар-техника мактаблари, ўрта махсус ва олий ўқув юртлари, партия ва совет органлари олдига янги-янги ва юксак талабларни қўяди. Чунки коммунистик онг, марксча-ленинча дунёқарашга эга бўлмаган, етук ва етарли мутахассис кадрларсиз бу вазифаларни амалга ошириш мумкин эмас. Шунинг учун ҳам партия ва давлатимиз мактаб, ўқув юртларининг ишларини тубдан яхшилаш бўйича қатор тадбирларни олға суриб, уларни қатъий амалга оширишни талаб этади.

Ўзбекистон Компартиясини Марказий Комитетининг XII пленуми халқ маорифини янада такомиллаштириш масаласи бўйича қабул қилган қарорларида республикамиз партия, совет, шу жумладан, маориф органлари олдида турган бу соҳадаги муҳим вазифалар аниқ белгилаб берилиши билан бирга, уларни амалга оширишнинг йўл-йўриқлари ҳам таъкидлаб ўтилади.

Халқ маорифи системасидаги ҳар бир звено, ҳар бир соҳанинг ўзига хос вазифалари ва муаммолари бор, улар партия, совет ташкилотлари, маориф ходимларидан ташкилий-амалий ва сиёсий-тарбиявий ишларни амалга оширишни талаб этади. Ҳусусан мактабдаги ўқиш-ўқитиш, таълим-тарбия ёшларнинг ўқув ва меҳнат фаолиятининг йўналишини, мазмунини белгилаб беришда муҳим аҳамиятга эга.

Ёшлар мактабда ҳозирги замон билимларининг асосларини эгаллайдилар, коммунистик ахлоқ нормалари ва марксча-

⊙ ХАЛҚАРО ТИНЧЛИК ВА ҲАМКОРЛИК ЙЎЛИДА МУҲИМ ҚАДАМ.

⊙ ИМПЕРИАЛИЗМГА ВА СИОНИЗМГА ҚАРШИ КУРАШ ШИОРИ ОСТИДА.

⊙ ҲАРБИЙ ДИКТАТУРАНИ НИҚОБЛАШ ЙЎЛИДАГИ НАЙРАНГЛАР.

⊙ ЧИЛИ ДЕМОКРАТЛАРИ БИЛАН БИРДАМЛИК ҲАРАКАТИ КЕНГАЙИБ БОРМОҚДА.

⊙ ПЕРУДАГИ ЎНГ УНСУРЛАРНИНГ БЕБОШЛИКЛАРИ.

ЮГОСЛАВИЯ. Загребдаги Н. Тесли номли телекоммуникация ускуналари заводи ташкил топганидан буён ўтган 25 йил ичида автомат телефон ва телеграф станциялари ишлаб чиқарувчи энг йирик корхоналардан бирига айланди. Унинг маҳсулотларидан кўпчилик қисмини Совет Иттифоқи ва Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгашига аъзо бўлган мамлакатлар сотиб олмоқда. Юқоридаги суратда корхона цехларидан бири тасвирланган. Пастдаги суратда эса Гайдин (ВДР)даги тўқимачилик комбинатининг тайёрлов цехини кўриб турибсиз. Уруш пайтида қаттиқ шикастланган бу корхона ҳозирги кунда қайта тикланиб, тўла қувват билан ишлай бошлади.

ТАСС фотохроникаси.

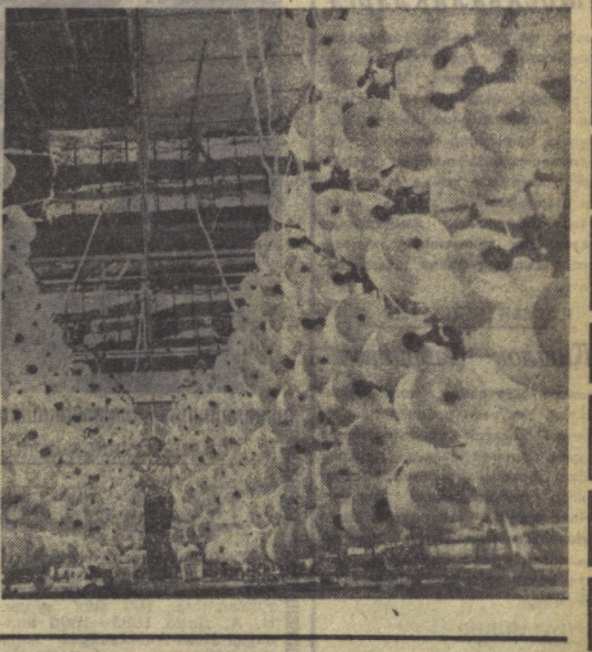

ЖАҲОН бўйлаб

ЖИПСЛАШИШГА ДАЪВАТ

ПАРИЖ, 3 декабрь. (ТАСС). Коммунистик партия ва социалистик партия билан бирга Франция сўл кучлари иттифоқига аъзо бўлган сўл радикаллар ҳаракатининг бу ерда ўтказилаётган таъсис съезди ўз ишини тамомлади.

Съезд резолюциясида, жумладан, сўл радикаллар барча демократларни сўл кучлар иттифоқи теварагида жипслашишга даъват қиладилар, дейилади.

Ташқи сиёсат соҳасида съезд кескинликни юмшатиш манфаатларини кўзлаб халқларнинг ҳамкорлик қилиши кераклигини, ҳарбий блокларни тарқатиб юборишни талаб қилди.

ЭФИОПИЯ САНОАТИ РИВОЖЛАНТИРИЛМОҚДА

АДДИС-АБЕБА, 3 декабрь. (ТАСС). «Эфиопиан геральд» газетаси эълон қилган статистика маълумотларидан кейинги беш йил ичида Эфиопияда саноат моллари ишлаб чиқариш икки бараварга яқин кўпайганлиги кўриниб турибди.

Шу маълумотларга қараганда, ишлаб чиқарилган ялпи саноат маҳсулотининг қиммати 1967—68 молия йилидаги 422,4 миллион эфиоп долларидан 1972—73 молия йилида 755 миллион эфиоп долларига етган. Шу давр ичида саноатга сарфланган капитал маблағларнинг миқдори бир ярим баравар кўпайган, саноатдаги ўсиш суръатлари эса Эфиопияни ривожлантириш учинчи беш йиллик планида белгиланган рақамдан икки процент ошиб кетган.

Тўқимачилик саноатида ва озиқ-овқат саноатида, шунингдек нефтни қайта ишлаш саноатида ўсиш айниқса катта бўлган. Совет Иттифоқининг ёрдами билан Ассабда қурилган нефтни қайта ишлаш заводи нефтни қайта ишлаш саноатининг энг катта корхонаси бўлиб турибди.

«Эфиопиан геральд» газетасининг ёзишига қараганда, миллий индустрия ривожлана борган сари ишсизликни тугатиш вазифаси ҳам аста-секин ҳал этилмоқда. Шу жиҳатдан қараганда, деб ёзади газета, «ривожланиш тенденциялари айниқса қувончли бўлмоқда».

МУСТАМЛАКА МАМЛАКАТЛАРИНИНГ КУРАШИ ҚЎЛЛАБ-ҚУВВАТЛАНДИ

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). БМТ Бош Ассамблеяси мустамлака мамлакатлардаги мазлум халқларнинг озодлик ва мустақиллик учун олиб бораётган одилона курашини қўллаб-қувватловчи резолюцияни кўпчилик овоз билан маъқуллади.

Резолюция ассамблея учинчи комитетининг доклади юзасидан қабул қилинди. Резолюцияда барча давлатлар БМТ устави ва қарорларига мувофиқ ўз тақдирини ўзи белгилаш ва мустақилликка бўлган ажралмас ҳуқуқининг тўла-тўкис амалга оширилиши учун курашаётган ҳамма халқларга маънавий, моддий ва бошқа хил ёрдам беришга даъват қилинган.

ХАЛҚАРО ОБЗОР

ТИНЧЛИК ПРОГРАММАСИ АМАЛДА

Ўтган ҳафтада КПСС Марказий Комитети Бош секретари Л. И. Брежневнинг Ҳиндистонга қилган расмий дўстона визити бутун жаҳоннинг эътиборини ўзига жалб этди. Жамоатчилик, чет эл матбуоти бу визитни ва юксак даражада ўтказилган Совет — Ҳиндистон музокараларининг якунларини ҳар икки давлат ўртасидаги муносабатларни ривожлантиришда жуда муҳим босқич деб, халқаро майдонда жуда катта аҳамиятга молик воқеа деб таърифламоқда.

Ҳиндистон аҳолиси ва ҳукумати Совет Иттифоқидан келган ҳурматли меҳмонни мисли кўрилмаган зўр самимият билан кутиб олди. Музокаралар ўзаро ишонч, дўстлик, ҳамжиҳатлик вазиятида ўтди. Бу визит ғоят самарали натижалар берди. Ҳар икки томон Совет Иттифоқи билан Ҳиндистон ўртасидаги ҳар томонлама алоқалар тинчлик, дўстлик ва ҳамкорлик тўғрисида 1971 йилда тузилган шартноманинг мустаҳкам негизида ривожланиб, мустаҳкамланиб бораётганлигидан ғоят мамнун эканлигини изҳор қилди. Бу шартнома икки мамлакат ўртасидаги муносабатларга тобора кўпроқ ижобий таъсир ўтказмоқда ва шу билан бирга Осиёда ҳамда бутун дунёда тинчлик ва стабилликни мустаҳкамлашнинг энг катта омилларидан биридир.

Совет — Ҳиндистон қўшма Декларациясида ҳар икки мамлакат ўртасидаги иқтисодий, савдо-сотиқ ва илмий-техникавий ҳамкорлик ҳар иккала томонга наф келтириб, муваффақиятли суратда ривожланиб бораётганлигига юксак баҳо берилди. «Совет Иттифоқи билан ҳамкорлик, — деб ёзади «Таймс оф Индиа» газетаси, — Ҳиндистоннинг иқтисодий мустақилликка эришиш йўлидан ривожланиб боришида ҳал қилувчи роль ўйнади».

Л. И. Брежневнинг визити вақтида имзоланган бир қанча битимлар натижасида иқтисодий ҳамкорлик соҳасида янги, янада кенг истиқболлар очилади. 1980 йилга бориб ҳар икки мамлакат ўртасидаги савдо-сотиқ ҳажми бир ярим-икки баравар ортади.

Деҳлида олиб борилган музокаралар энг муҳим халқаро масалалар юзасидан ҳар икки мамлакатнинг позициялари бир-бирига тўғри келганлигини ёки яқинлигини яна бир марта кўрсатди. Ҳар икки томон ўзаро фойдали ҳамкорликни кенг ривожлантиришга ва ер куррасининг энг йирик ва аҳолиси ғоят кўп бўлган Осиёдаги барча давлатларнинг биргаликда ҳаракат қилишлари негизида ер куррасининг шу районида тинчлик ҳамда стабилликни мустаҳкамлашга алоқада аҳамият бераётганлигини таъкидлади.

Л. И. Брежнев Ҳиндистон парламентида сўзлаган нутқида қуйидагиларни уқтириб ўтди: «Совет — Ҳиндистон дўстлигини мустаҳкамлаш ҳозирги вақтда иккала мамлакатнинг миллий манфаатлари нуқтаи назаридан ҳам жуда муҳим аҳамият касб этади».

Л. И. Брежневнинг дўст Ҳиндистонга қилган визити якунлари КПСС XXIV съезди илгари сурган Тинчлик программаси зўр ғайрат ва собитқадамлик билан амалга оширилаётганлигини исбот этувчи янги ёрқин далилдир.

БИРДАМЛИКНИНГ АМАЛИЙ КУЧИ

Жазоирда чиқадиган «Революсьон Африкэн» газетаси яқинда бундай деб ёзган эди: арабларнинг бирлиги «ўзаро келишиб олинган ҳаракат бирлиги программасига таяна олган» тақдирдагина империализмга ва сионизмга қарши курашда самарали қурол бўлади.

Араб давлатлари бошлиқларининг 28 ноябрда Жазоирда бўлиб ўтган кенгаши ана шундай программани ишлаб чиқишга бағишланди. Араблар яшайдиган 16 мамлакат раҳбарлари бу кенгашда қатнашдилар. Кенгашнинг ҳужжатларида Исроил агрессияси оқибатларини тугатишга қаратилган сиёсий, иқтисодий ва ҳарбий характердаги бир қанча тадбирлар белгиланди.

Араб мамлакатлари Исроилни қўллаб-қувватлаётган мамлакатларга бундан буён ҳам нефть етказиб беришни тўхтатиб қўяверади. Жанубий Африка Республикасига, Родезияга ва Португалияга нефть экспорт қилишни тамомила тўхтатиш тўғрисида бир қарорга келинди. Ана шу ирқчи режимлар билан дипломатик, консуллик алоқалари, иқтисодий ва маданий муносабатларини ҳали узмаган араб давлатлари Африка мамлакатларининг даъватига жавобан бундай муносабатларни узишлари керак.

Тель-Авивнинг ғарбдаги иттифоқчиларига қарши иқтисодий тазйиқ кўрсатишнинг яна бир воситасидан фойдаланиш тўғрисидаги масала ҳам кун тартибига қўйилди. Нью-Йорк ва Амстердам, Лондон ва Женева банкларида араб мамлакатларига қарашли кўп маблағлар, шу жумладан олтин ҳам сақланмоқда. Капитализмнинг валюта танглиги давом этаётган ҳозирги шароитда ана шу маблағлар ва олтиннинг ҳаммаси ғарб банкларидан олиниши ғарбнинг молиявий аҳволини жиддий суратда мушкуллаштириб қўйиши мумкин. Қоҳирада чиқадиган «Ал-Жумҳурия» газетасининг ёзишича, ана шу маблағларнинг муҳтож бўлган араб мамлакатлари ва Африкадаги дўст мамлакатлар экономикасига сарф қилиниши агрессорга қарши умумий кураш ишига хизмат қилган бўлур эди.

Турли сиёсий йўл тутаётган давлатларнинг бошлиқлари Жазоир кенгашида иштирок қилганлигига қарамай, улар Тель-Авивнинг агрессив сиёсатига баҳо беришда, сионизмга баҳо беришда якдил фикр изҳор қилдилар. Улар Тель-Авивнинг агрессив сиёсати ва сионизм «мустамлакачилик системасига ҳамда унинг эксплуатация методларига қайтишдан далолат беради», деб ҳисобладилар. Кенгашнинг ҳужжатларида таъкидлаб ўтилганидек, «Исроил учинчи дунёдаги ҳамма мамлакатларга қарши кампания ўтказилаётган империалистик давлатларнинг ва аввало, АҚШнинг актив кўмагидан, иқтисодий ва ҳарбий жиҳатдан қўллаб-қувватлашидан фойдаланмоқда».

Шу билан бирга араб давлатларининг бошлиқлари ва СССР ва бошқа социалистик мамлакатлар арабларнинг ҳаққоний ишини қўллаб-қувватлаш ва бу ишга мадад беришдан иборат қатъий йўлни ўтказиб келаётганликларини ифтихор ва мамнуният билан уқтириб ўтдилар. Улар «араб давлатлари умумий мақсад ва манфаатлар йўлида социалистик мамлакатлар билан ҳамкорлик ҳамда дўстликни мустаҳкамлаш ва кенгайтиришга бундан буён ҳам интилавердилар», дейишди.

ГРЕЦИЯДА ЯНГИ ХУНТА

Грецияда 24 ноябрдан 25 ноябрга ўтар кечаси яна ҳарбий исён бўлиб ўтди. Мамлакатда олти ярим йил ҳукмронлик қилган полковниклар режимини ағдариб ташлаган генераллар хунтаси ҳокимият тепасига келди. Ҳокимиятдан четлатилган президент Пападопулос қамоққа олинди. Собиқ президентнинг тарафдорлари армия, давлат аппарати ва хавфсизлик органларидаги вазифаларидан бўшатилмоқда. Янги президент генерал Гизикис граждан ҳукуматини тузди. Бу ҳукумат ҳарбий диктатурани ниқобловчи фақат бир парда бўлиб хизмат қилиши керак, деб фараз қилмоқдалар.

Шундай қилиб, полковниклар ўрнига генераллар келди, фитначиларнинг бир группаси ўрнига бошқа группа келди. Аммо рўй берган воқеанинг аҳамияти фақат шундангина иборатми? Бутун гап икки ҳарбий тўда ўртасидаги рақобатдангина иборат бўлиб қолмоқдами?

Афинадаги сиёсат соҳасида кейинги вақтларда юз берган воқеаларни кузатиб турган кишиларнинг кўпчилиги бу воқеалар 1967 йилдаги тўнтариш натижасида вужудга келган ҳарбий режим бошидан кечираётган «чуқур танглик»дан далолат беради, деган хулосани чиқарди.

Дарҳақиқат, собиқ президентнинг ҳарбий диктатурага «либерал» тус бериш йўлидаги уринишлари грек халқини чалғита олмади. Грек халқи сохта «демократия» ўрнига чинакам демократиянинг тикланишини талаб қилди. Пападопулос бу талабга жавобан қонли репрессияларни авж олдирди ва бу билан ўзи синаб кўрмоқчи бўлган «тажрибавнинг чиппакка чиқиб қолишига сабаб бўлди.

Аммо мамлакатнинг янги ҳукмдорлари ана шу режимни боши берк кўчадан олиб чиқа оладими?

Янги хунта раҳбарларининг сиёсий қиёфаси, уларнинг сўзлари ва ишлари, шунингдек сиёсий кузатувчилар кўпчилигининг изҳор қилаётган фикрлари бу саволга салбий жавоб беришга мажбур этади.

Янги президент Гизикисни ва тўнтаришнинг илҳомчиси — ҳарбий полиция бошлиғи Иоаннидисни «қаттиқ йўл» тарафдорлари деб, ҳар қандай «либераллаштириш»нинг, ҳатто «либераллаштириш» сўзининг ҳам душманлари деб ҳисобламоқдалар. Пападопулос парламент сайловини 1974 йилда ўтказишни мўлжаллаган эди. Янги президент ва ҳарбий полиция бошлиғи парламент сайловини «хатарли тажриба» деб эълон қилиб, бу сайловни абадий кечиктириш йўлини тутдилар. Бу тасодифий бир ҳол эмас.

Кўп обзорчилар генераллар фитнасига баҳо бериб, бу фитнанинг ташкилотчилари чет эллардаги муайян доиралардан мадад олганлигини таъкидлайдилар. Масалан, «Нью-Йорк таймс» газетаси АҚШ «ўтказиладиган тўнтариш тўғрисида олдиндан хабардор қилинган эди», янги бош министр Андруцопулос эса «АҚШнинг қадимги дўсти» деб ёзади.

Грециядаги ички сиёсий аҳвол истиқболларига баҳо бермоқ учун қуйидагиларни кўрсатиб ўтиш муҳимдир: кейинги ҳафталарда рўй берган воқеалар ҳарбий диктатура режими чуқур танглика учраганлигини жуда яққол намойиш қилди. Бу режим мамлакат олдида турган кескин сиёсий, иқтисодий ва социал проблемаларни ҳал эта олмади, халқнинг демократияга эришиш йўлидаги ҳаракатини бостира олмади. Янги ҳукмдорлар ҳам бу проблемаларни ҳал эта олмайдилар. Ҳарбий режимнинг танглиги кескин тус олаверади.

ФАШИЗМГА ЙЎЛ ЙЎҚ

Шу кунларда телеграф Перудан ташвишли хабарлар келтириб турди. Ўнг унсурлар уюштирган забастовкалар бир неча кун давом этди. Улар иғвогарлик мақсадида мамлакатнинг жанубий департаментларида — Арекипа, Пуно ва Кускода тартиб-қоидаларни буздилар. Ўнг унсурлар мамлакатда прогрессив социал-иқтисодий ислоҳотларни амалга ошираётган Велеско Альварадо ҳукуматининг «мустаҳкамлигини синаб кўриш» учун бундан фойдаланишга уриндилар.

Шу нарса эътиборни ўзига жалб этадики, Перудаги реакционерлар ишлатган методлар Чили ультрасининг методларига жуда ўхшайди. Чили ультраси каби Перу экстремистлари ҳам иқтисодий тартибсизликни вужудга келтириб, ана шу районларни энг зарур озиқ-овқат маҳсулотлари ва моллар билан таъминлашни барбод этишга ва шу йўл билан аҳоли ўртасида норозилик туғдириб, уни маъмурларга қарши қўзғатишга уриндилар.

Ҳукумат томонидан ўтказилган текширишлар натижасида Перунинг жанубий районларидаги фитначилар ҳатто «ҳар эҳтимолга қарши» жуда кўп қурол-яроғ тўплаб, махсус жиҳозланган хуфя жойларга яшириб қўйганликлари аниқланди.

Аммо реакциянинг кирдикорлари барбод бўлди. Альварадо ҳукумати халқнинг ёрдамига таяниб, ҳукуматга қарши бўлган унсурларга нисбатан жуда қаттиқ чоралар кўрди. Ўнглар тартибсизлик туғдирган жанубдаги уч департаментда фавқулодда ҳолат жорий қилинди. Ватанпарвар ташкилотлар, маъмурлар ва армия жуда қатъий ҳаракат қилди.

Ҳозирги вақтда Перунинг жанубидаги вазият нормаллашиб бормоқда. Перу ҳукумати томонидан кўрилган қатъий чоралар маҳаллий реакциянигина эмас, балки Чили хунтасининг «тажрибаси»дан илҳомланиб Латин Америкасининг бошқа мамлакатларида демократияга қарши реакцион хуружларини активлаштиришга уринаётган ўнг кучларни ҳам жиддий огоҳлантириб қўйди.

Президент Велеско Альварадо мамлакатдаги тараққийпарвар кучлар эришган ғалабанинг муҳимлигини таъкидлаб, бундай деди: бизнинг революциямиз кучлидир. Бу революция халқнинг мададига таянади. Биз бу революцияни имкони бўлган барча воситалар билан ҳимоя қилаверамиз.

И. ЛАПИЦКИЙ, С. КУЛИК,
В. СЕРОВ, В. ХОРХОРДИН.
(ТАСС).

ФИЛЛАР ҲУЖУМИ

ЛАГОС, 3 декабрь. (ТАСС). Нигериянинг даҳшатли қурғоқчилик офатига учраган шарқи-шимолий районларидаги деҳқонларнинг далалари яна бир хавф остида қолди. Жазирама иссиқ кўкатларнинг ҳаммасини қовжиратиб юборган Саванналаги ёввойи филларнинг галалари одамларнинг манзилгоҳлари жойлашган районларга бостириб кираётганлиги мана шундай катта хавф туғдирмоқда. Озуқа қидириб изғиб қолган филлар экинларни пайҳон қилмоқда, йўлларда учраган уй жойларни ағдариб ташламоқда.

Маҳаллий маъмурлар хавф остида қолган районларда жуда кўп кузатиш пунктлари ташкил этишга мажбур бўлдилар. Кузатувчилар филларнинг галалари қаёққа бораётганлигини кузатиб турибдилар ва бу галалар яқинлашиб келаётганлиги тўғрисида деҳқонларга хабар қилмоқдалар. «Тартиб бузувчилар»га зарба бермоқ учун маҳаллий аҳолидан махсус отрядлар ташкил этилди.

НОЁБ ТАНГАЛАР ЎҒИРЛАНДИ

НЬЮ-ЙОРК, 3 декабрь. (ТАСС). Қуролланган беш киши бугун Гарвард университетининг музейига бостириб кириб, музейда сақланаётган беш мингтадан кўпроқ ноёб тангаларни ўғирлаб кетишди. Греция ва Римнинг ўғирланган мана шу ноёб тангалари қиммати бир миллион долларга тенг. Университет вакили, АҚШнинг бутун тарихида бундай катта ўғирлик бўлмаган эди, деди.

ҚАТТИҚ СОВУҚ ВА ҚОР БЎРОНЛАРИ

БЕЛГРАД, 3 декабрь. (ТАСС). Декабрь ойи Югославияга одатдан ташқари қаттиқ совуқ ва қор бўронлари олиб келди. Ўтган куни кечаси Сараевода совуқ 25 градусга етди. Босния ва Герцеговинанинг баъзи районларида ёққан қорнинг қалинлиги ярим метрга етай деб қолди.

ТЕЛЕТАЙП ЛЕНТАСИДАН

ТАНҚИСЛИК ДАВОМ ЭТМОҚДА

⊙ НЬЮ-ЙОРК. АҚШдаги энергетика танқислиги Америка меҳнаткашлари учун янги қийинчиликлар туғдирмоқда.

Ёқилғи етишмаётганлиги уй-жойларни иситиш учун фойдаланиладиган мазут нархининг оширилишига ва кун кечиришнинг янада қимматлашишига олиб келди. Энергетика танқислиги натижасида 4 миллиондан ортиқ ишсизлар армияси сафига яқин вақт ичида яна юз минглаб америкаликларнинг қўшилиши кутилмоқда.

⊙ БОНН. Германия Федератив Республикаси хўжалик министрлигининг маълумотларига кўра, сўнгги уч ой ичида ГФРда нефть маҳсулотлари нархи ўрта ҳисобда 35 процент ошган. Шу вақт ичида мамлакатда нефть монополияларининг олган фойдаси тахминан 2,7 миллиард маркага кўпайган.

⊙ ЛОНДОН. Англиядаги почта бўлимлари автомобиль эгаларига бензин олиш ҳуқуқини берадиган махсус купонлар бера бошлади. Бу чора мамлакат бошидан кечираётган энергетика танқислиги муносабати билан бензиннинг чекланган миқдорда тақсимлашга тайёргарлик мақсадида ўтказилмоқда.

Британия оролларидаги Америка ҳарбий-ҳаво базаларининг қўмондонлиги самолётлар учун ёнилғи истеъмол қилишни 10 процентдан 25 процентгача камайтириш тўғрисида фармойиш берганлиги маълум бўлиб қолди. Базаларнинг ангарларида ва барча биноларида температуранинг пасайтирилиши ҳам эълон қилинди.

⊙ ПАРИЖ. Автомобиль-йўл транспорти касаба союз ташкилотларининг миллий союзи эълон қилган баёнотда халқаро транспортда пассажир ва юк ташиш соҳасида жиддий аҳвол юз берганлигини таъкидлаб ўтади. Чет элларга бориб қолган юзлаб француз юк машиналари ва фургонлари ёнилғи етишмаганлиги сабабли юртига қайтиб келолмаяпти.

⊙ АНТВЕРПЕН. Американинг «Женерал моторс» компаниясининг филиали Ғарбий Европада энергетика танқислиги автомобиль бозорида талабнинг кескин равишда пасайиб кетишига олиб келганлиги сабабли автомобиллар ишлаб чиқаришни камайтиришга қарор берганлигини эълон қилди.

Европада жойлашган автомобиллар йиғувчи икки завод яқин икки ой ичида 12 кунга ёпилишини фирма раҳбарлари маълум қилди. (ТАСС).

ленинча дунёқарашнинг принципларидан хабардор бўладилар. Шунинг учун мактаб ўқитувчилари билимларининг сифатини яхшилаш, педагогик маҳоратни ошириш, турли соҳалар, айниқса физика, математика, рус тили бўйича ўқитувчиларга бўлган эҳтиёжни қондириш, мактаб ўқувчиларида касб-ҳунар эгаллашга бўлган қизиқишни, уларда меҳнат тарбиясини кучайтириш, ёппасига ўрта таълимга ўтишни таъминлаш энг муҳим вазифалардандир.

Ҳунар-техника таълими халқ хўжалиги учун ёш ишчиларни етиштириб беришда жуда катта ўрин тутмоғи керак. Ҳолбуки, бу соҳада олиб борилаётган иш партиямиз қўйган талабларга тўла жавоб беради, деб бўлмайди.

Газета, журнал саҳифаларида, радио, телевидение, кино ёрдамида ҳунар-техника таълимининг ёш авлодни тарбиялашдаги муҳим аҳамиятини кенг равишда пропаганда қилиш, тўлиқсиз ўрта мактабни битирувчилар, айниқса уларнинг ота-оналари орасида саноат ва қишлоқ хўжалигида, турли ҳунар эгаларига бўлган талабларнинг ошиб, ёш ҳунарманд-ишчилар учун яшаш ва ўқиш шароити борган сари яхшиланиб бораётганлиги ҳақида тушунтириш ишларини кучайтиришга алоҳида эътибор бериш зарур.

Шунингдек, олий ўқув юртларининг ҳам ўзларига хос эҳтиёжлари ва вазифалари бор. Масалан, студентларнинг фан асосларини чуқур эгаллаши олий ўқув юртларининг ҳозирги замон илмий асбоблари билан қай даражада таъминланганлиги, илмий-тадқиқот муассасалари, саноат корхоналари, тажриба базалари билан қай даражада мустаҳкам боғлиқлиги билан ҳам белгиланади. Шунинг учун олий ўқув юртларида илмий-тадқиқот ишларини кенг миқёсда ривожлантириш, студентларни шу ишларга кўпроқ жалб этиш, шу билан бирга уларга ўқишни битиргандан сўнг зарур бўлган меҳнат малакаларини ўргатиш олий таълим олдида турган муҳим вазифалардан ҳисобланади.

Халқ маорифининг ҳар бир звеноси олдида турган муҳим вазифалар билан бир қаторда уларнинг умумий вазифалари ҳам мавжудки, ёшларга таълим-тарбия бериш, ҳар томонлама ривож топган ёш мутахассисларни тайёрлашда бу вазифаларни бажармай туриб, партия ва ҳукуматимиз қўйган талабларни амалга ошириш мумкин эмас.

Ўрта таълим ва ҳунар-техника мактаблари, ўрта махсус ва олий ўқув юртлари учун умумий бўлган асосий вазифаларни уч группага бўлиш мумкин:

Биринчидан, халқ маорифи системасида ёшларни ўқитиш, билим асосларини эгаллашни юқори даражада таъминлаш билан боғлиқ бўлган масалалар — булар ўқитиш системаси ва структурасини, ўқиш программасини, дарсликларни, ўқитиш сифати ва ўзлаштириш методикасини такомиллаштириш, ўқитувчилар маҳорати ва малакаларини ошириш, педагоглар составини йилдан-йилга яхшилаб бориш каби қатор вазифаларни мунтазам бажариш талаб этилади.

Иккинчидан, ўқиш ва ўқитишнинг моддий-техника базасини борган сари мустаҳкамлаш масаласи — бу мактаб, ҳунар-техника, ўрта махсус ва олий ўқув юртлари учун зарур бўлган қурилишларни амалга ошириш, мактаб кабинетлари, ўқув юртларида кафедра ва лабораториялар очиш, уларни жиҳозлаш, янги асбоб-ускуналар билан таъминлаш, амалий машғулот, турли тарбиявий ишлар учун базалар яратиш каби қатор вазифаларни ўз ичига олади.

Учинчидан, энг муҳими ёшларда коммунистик онглилик, коммунистик дунёқарашни тарбиялаш вазифалари бўлиб, бу халқ маорифининг турли соҳаларида ўз методлари, ўз воситаларига эга бўлса-да, ягона мазмун, ягона мақсад учун хизмат қилади. Ёшларни, уларнинг қандай мутахассис, қандай ҳунарни эгаллашга тайёргарлик кўришидан қатъий назар, марксча-ленинча назария асосларини эгаллаган, коммунистик ғоявий ва аҳлоқли, халқ, партия ишига содиқ, ижтимоий фаол, сиёсий онги юксак қилиб тарбиялаш совет халқ маорифининг энг асосий вазифасидир.

Ўртоқ Л. И. Брежнев студентларнинг Бутуниттифоқ слётида сўзлаган нутқида ҳар қандай соҳани, ҳунарни ижодий ўзлаштириш, коммунистик қурилишнинг фаол иштирокчиси бўла олиш фақат марксча-ленинча назарияни эгаллаш асосидагина амалга оширилиши мумкин, марксча-ленинча таълимот ҳар қандай мутахассис билимининг узвий қисми ва асосидир, деб алоҳида қайд қилиб ўтган эди.

Коммунистик дунёқарашни тарбиялаш ҳар қандай ғоявий-сиёсий, тарбиявий ишларнинг ўзаги — асосидир. Коммунистик тарбия ёшларни аҳлоқий, эстетик, атеистик тарбиялашни ўз ичига олади. Ҳозирги кунда, айниқса, меҳнат тарбиясини кучайтириш ва кенг йўлга қўйиш, меҳнатга коммунистик муносабатни мустаҳкамлашни алоҳида таъкидлаб ўтиш зарур. Коммунистик тарбия системасида ёшларни халқлар дўстлиги, социалистик интернационализм ва совет ватанпарварлиги руҳида тарбиялаш муҳим ўринни эгаллайди. Интернационал тарбия, айниқса, кўпмиллатли бизнинг мамлакатимизда алоҳида аҳамият касб этади. Чунки Коммунистик партиямиз раҳнамолигидаги халқлар дўстлиги ва қардошлиги, халқларнинг ўзаро ҳамкорлиги СССРнинг ва ундаги барча миллатларнинг равнақ топиши, гуллаб-яшнашининг асосий омилларидандир.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети ва Ўзбекистон ССР Олий Советининг республикага Халқлар дўстлиги орденини топширилишига бағишланган тантанали қўшма мажлиси қатнашчиларининг Совет Иттифоқи Коммунистик партияси Марказий Комитети, СССР Олий Совети Президиуми, СССР Иттифоқи Министрлар Советига йўллаган мактубида бундай дейилади:

«Ўзбек халқи кишиларнинг тарихда илгари мисли кўрилмаган буюк бирлиги совет халқига мансублиги билан фахрланади. Ўзбек халқи халқларнинг ленинча дўстлигини тинмай мустаҳкамлаймиз, дўстликни кўз қорачиғидек асраймиз, деб қасамёд қилади. Ўзбекистон партия ташкилоти ўзининг кўп қиррали бутун фаолиятини меҳнаткашларни СССР халқларининг бузилмас қардошлиги руҳида, ҳаётбахш совет ватанпарварлиги ва социалистик интернационализм руҳида тарбиялашга қаратиб келди ва бундан буён ҳам шундай қилаверади».

Интернационал тарбияга республикамиз халқ маорифининг барча соҳасида жуда катта эътибор берилади.

Ёшларимизнинг сиёсий онгини замонамиз, партиямиз талаблари асосида юксак савияда тарбиялаш, уларни Совет давлатининг ички ва ташқи сиёсатини яхши тушунган, у билан яқиндан қизиқувчи, коммунизм ғояларининг фаол тарғиботчиси ва курашчиси қилиб етиштириш ғоявий-сиёсий, тарбиявий ишларимизнинг доимо диққат марказида туриши зарур.

Ёшларимизда коммунистик дунёқарашни тарбиялаш ишида ижтимоий фанлар алоҳида ўрин тутади. Шунинг учун партиямиз барча ижтимоий фанларнинг коммунистик тарбия вазифаларини амалга оширишдаги аҳамиятини янада кўтариш, уларнинг ролини янада кучайтириш ишига алоҳида эътибор беради. Коммунистик таълим-тарбия вазифаларини амалга оширишда, КПСС XXIV съезди халқ маорифи олдига қўйган талабларни бажаришда ўқув юртлари бошланғич партия ташкилотларининг ролини ва масъулиятини ошириш муҳим аҳамиятга эгадир. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг XII пленумида бу масалаларга алоҳида тўхтаб ўтилди.

Республикамиз халқ маорифи олдида турган муҳим ва асосий вазифаларни амалга ошириш маорифнинг барча органларидан бутун куч ва имкониятларни сафарбар қилишни, улар устидан партия раҳбарлигини кучайтиришни талаб этади.

Партиямизнинг халқимиз маданиятини янада ривожлантириш, унинг фаровонлигини юксалтириш, ривожланган социализм талабларини планли равишда юзага чиқариш, мамлакатимизда коммунизм тантанасини таъминлаш соҳасида олиб бораётган чексиз ғамхўрлиги ва кундалик фаолияти бу вазифаларни, шубҳасиз, амалга оширишнинг асосий гаровидир.

М. ҲАЙРУЛЛАЕВ,
Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети фан ва ўқув юртлари бўлимининг мудири, Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг мухбир аъзоси.

АХБОРОТ

НАМАНГАН

ЯНГИ МАҲСУЛОТ

«Олмазор»

ҳам турли хилдаги винолар қаторидан ўрин оладиган бўлди. Олма шарбатидан тайёрланувчи бу янги номдаги ичимликни ишлаб чиқариш Наманган вино заводида йўлга қўйилди. «Олмазор» область боғларида етиштириладиган қирмизи мевалар довруғини яна бир бор ёдидан бўлди. Завод номига дастлабки буюртмалар ҳам кела бошлади. Чиройли расм этикетка билан безалган янги маҳсулот яқин кунларда магазин пештахталаридан жой олади.

ТУҲФА

Москваликларга

шойи ва костюмбоп газламалар комбинатининг дастлабки маҳсулотлари жўнатилди. Нафис ва сержилва газламаларга пойтахтдаги марказий универмагдан буюртма олинганди. Комбинат газламалари Франциянинг «Циммер» фирмаси ҳамда Москвадаги радио-техника заводи мутахассисларининг ҳамкорликда технологик линиясининг нуқсонсиз ишлаши туфайли юзага келяпти.

ИШЛАБ ЧИҚАРИШ

Қишлоқ фабрикаси

колхоз марказида ишга туширилди. Учқўрғон районидаги «Ленинчи» колхози территориясида барпо этилган мазкур корхона «Беш йиллик» нотўқима материаллар фабрикасининг филиали бўлиб қолади. Илк марта ишга туширилган икки агрегат ёрдамида ҳозир кунига бир минг метрдан ортиқ ҳажмда газлама чиқарилмоқда.

ҚУЛАЙЛИК

Ҳамкасблар

мамнун бўлиб қолишди. Булар ёш авлодни билим чашмасидан баҳраманд этаётган ўқитувчилар. Ҳамкасблар бир-бирларини янги уй билан табриклашди. Чунки, тўқимачилар шаҳарчасида қад ростлаган 44 квартирали шинам уй-жой биноси устозлар ихтиёрига берилганди. Фақат муаллимлар ҳовли тўйи ўтказган мазкур бино «Ўқитувчилар уйи» номини олди. Янги уйга кўчиб ўтган 70 дан зиёд ҳамкасблар орасида кўп йиллардан бери дарс бериб келаётган В. Конарева, И. Нурилаев, С. Гафитянова, М. Аҳмедова, И. Аҳмедов, Р. Лазарева сингари ўқитувчилар бор.

КОНСЕРВАЛАР

Тўрақўрғондаги

тайёрлов пункти базасида янги корхона ташкил этилди. Бу ерда Наманган, Андижон, Фарғона, Самарқанд ва Тошкент областининг боғдорчилик хўжаликларида етиштирилган ва тайёрланган олча, олхўри, кишмиш мағизи, ўрик, шафтоли, олма қоқи сингари қуруқ мевалар қайта ишланади.

О. ЖУМАНАЗАРОВ,
«Совет Ўзбекистони» мухбири.

Яқинда СССР Давлат мукофоти лауреати унвонига сазовор бўлган санъаткорлар сафида «Келинчак» номли бадиий фильмнинг ижодкорлари ҳам бор эди. Мазкур фильмнинг оператори Анатолий Иванов шу кунларда Тошкент гарнизонида ўз ҳарбий бурчини адо этмоқда. Солдат Анатолий Иванов Бутуниттифоқ кинематография институтининг студенти чоғларида ўзининг «Келинчак» фильмини машаққатли ва оғир Қорақум саҳросида суратга олган. Бу фильм совет кишиларининг букилмас иродаси, метин характери, дўстлик ва ҳамкорликнинг қадрига ета олишлиги ҳақида ҳикоя қилади. Шунинг учун ҳам бу фильмни Иттифоқимизда ҳамда чет мамлакатларнинг кўплаб шаҳарларида томошабинлар қизғин кутиб олишди. Суратда: кинооператор — солдат, СССР Давлат мукофотининг лауреати Анатолий Иванов.

Н. Ключнев фотоси, (ЎзТАГ).

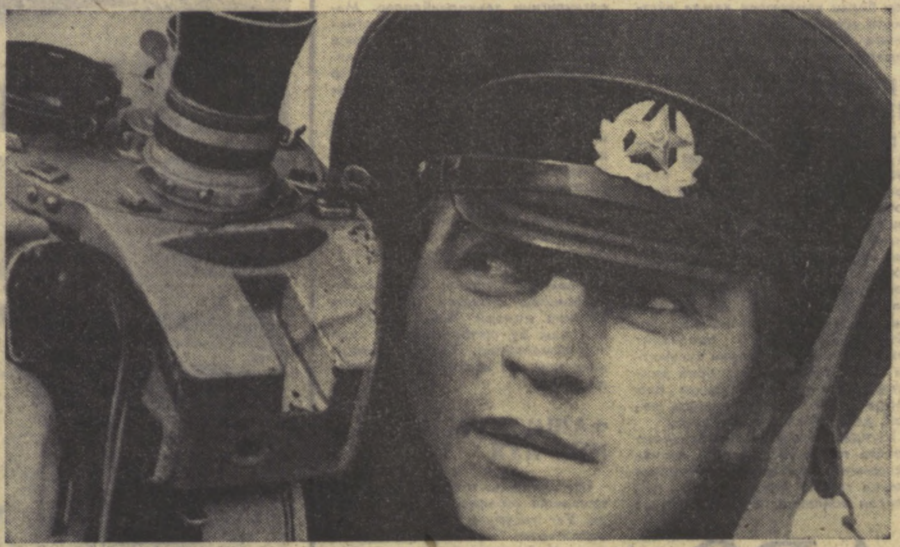

КОНКУРС ДАВОМ ЭТАДИ

«ДЎСТЛИК ДИЁРИ — ЎЗБЕКИСТОНИМИЗНИ ШАРАФЛАЙМИЗ»

Мамлакатимиз халқлари, жонажон республикамиз меҳнаткашлари 1974 йилда Ўзбекистон Совет Социалистик Республикаси тузилганига 50 йил тўлишини катта тантана билан нишонлайдилар. 1974 йил — шонли беш йилликнинг тўртинчи зарбдор йили ҳамдир. Меҳнаткашларимиз республикамизнинг ярим асрлик юбилейини улкан меҳнат зафарлари билан кутиб олишга астойдил бел боғлаган.

Шу муносабат билан **«Совет Ўзбекистони» газетаси Ўзбекистон Ёзувчилар союзи билан биргаликда очиқ конкурс эълон қилган эди. Конкурсга ҳаётимиз лавҳаларини ёрқин кўрсатадиган дўстлик ва қардошлик ғояларини тараннум этувчи, меҳнат ва инсонни улуғловчи энг яхши очерк, ҳикоялар, новелла, кичик ҳажмдаги достонлар, туркум шеърлар, бадиий публицистик мақолалар билан қатнашиш мумкин.**

Конкурсга тақдим этиладиган асарларда замондошимизнинг қаҳрамонона меҳнати, ишчилар синфи вакиллари, саноат ва қурилиш илғорлари, механизаторлар, ирригаторлар, инженер-техник ходимлар, дала меҳнаткашлари, пахтакорлар, ғаллакорлар, чорвадорлар, фан ва маданият фидойиларининг бой маънавий дунёси, интилиш ва орзулари юксак бадиий савияда акс эттирилиши лозим.

Конкурс ғолибларп учун:
500 сўмлик битта биринчи мукофот,
300 сўмлик иккита иккинчи мукофот,
150 сўмлик учта учинчи мукофот белгиланган.

Асарларни юборганда, **«Тошкент шаҳар, «Правда Востока» кўчаси, уй № 26, «Совет Ўзбекистони» газетаси конкурсига» деб конвертга ёзилсин.**

Конкурс Ўзбекистон ССР ва Ўзбекистон Компартиясининг 50 йиллик юбилейи арафасида якунланади.

ЙИРИК ТУПРОҚШУНОС ОЛИМ Н. А. ДИМО ТУҒИЛГАНИГА 100 ЙИЛ ТЎЛДИ

ҚАЛБ ХОТИРАСИ

В. В. Докучаевнинг шогирди, йирик тупроқшунос олим Николай Александрович Димонинг туғилганига 100 йил тўлди. Н. А. Димо 1895—1896 йилларда Ново-Александрия қишлоқ хўжалик ва ўрмончилик институтида ўқиб юрган вақтидаёқ нолегал марксистик тўгаракда фаол қатнашиб, студентлар ўртасида революцион адабиётларни тарқатади. Студентлар намойишини ташкил этган раҳбарлардан бири сифатида бироз қамоқда ҳам ётади. 1899 йилда уни собиқ Саратов губерниясига сургун қилишади. У полиция назорати остида бўлгани ҳолда Саратов губернияси тупроқларини ўрганади ва бир қанча уезд тупроқ картасини тузади. Бу ерда турган вақтида губерния миқёсида биринчи марта тупроқ-агрохимия лабораториясининг уруғчилик-назорат станциясини ташкил этади.

1908 йилдан бошлаб Ўрта Осиё тупроғини ўрганиш мақсадида биринчи галда пахтачиликни кенгайтириш, ирригация ва тупроқнинг шўрланишини илмий асослаш учун Сирдарё ва Амударё ҳавзаларидаги ерларни текширишга киришади. Олим 1908—1910 йиллар ва ундан кейинги даврда Мирзачўл тупроғидаги шўрланиш жараёнини ҳар томонлама ўрганади ва биринчи марта бу ернинг тупроқ картасини тузади...

В. И. Ленин йўлланмаси билан бошқа рус олимлари қатори Н. А. Димо 1920 йилда Тошкентга келади ва Ўрта Осиё Давлат университетини ташкил этишда фаол қатнашади. У 1931 йилга қадар университетнинг агрономия факультетига, тупроқшунослик кафедрасига ҳамда университет қошидаги тупроқшунослик ва геоботаника илмий-текшириш институтига раҳбарлик қилади.

Бу вақтда Ўрта Осиё республикаларида пахта ва бошқа қишлоқ хўжалик экинларини экиш учун яроқли ерларни аниқлаш, тупроқнинг шўрланишига қарши кураш йўлларини илмий асослаб бериш каби муҳим вазифалар турар эди. Улкан ишларни амалга оширишда профессор Н. А. Димо раҳбарлигидаги институт коллективи жонбозлик кўрсатади. 1921—1928 йиллар мобайнида институт ходимлари томонидан Ўрта Осиё республикалари ва Жанубий Қозоғистондаги қарийб 48-49 миллион гектар майдонда тупроқ структураси ўрганилди ва картага туширилди. Бундан ташқари Н. А. Димо раҳбарлигида Мирзачўлдаги шўрланган ерларни чуқур горизонтал ва тик дренажлар ёрдамида яхшилаш соҳасида ҳам катта тажрибалар ўтказилди.

Н. А. Димо томонидан биринчи марта тузилган Ўрта Осиё республикаларининг тупроқ картаси 1927 йилда Вашингтонда бўлиб ўтган халқаро тупроқшунослар конгрессида намойиш қилинган эди. Олим Ўзбекистонда яшаган даврида жамоат ишларида ҳам фаол қатнашди.

У 1931 йилдан кейинги даврда Тбилисида яшаб, Закавказье республикаларидаги ерларни суғориш ва захини қочириш билан боғлиқ бўлган илмий-тадқиқот ишларини олиб борди. Ниҳоят, 1945 йилда ўзи туғилган юртга — Кишинев шаҳрига кўчиб келди. У 72 ёшида бўлишига қарамай, илмий ва педагогик ишларда фаол қатнашди. Олим дастлаб университет ректори ўринбосари, 1946 йилдан бошлаб ўзи ташкил этган тупроқшунослик кафедрасининг мудири бўлиб ишлади.

1948 йилда Н. А. Димо Ленин номидаги Бутуниттифоқ қишлоқ хўжалик фанлари академиясининг ҳақиқий аъзоси қилиб сайланди, 1949 йилда эса СССР Фанлар академияси президиуми тупроқшунослик соҳасида олиб борган йирик илмий ишлари учун уни В. В. Докучаев номидаги олтин медаль билан тақдирлади.

Йирик олим Н. А. Димонинг Тошкентда биринчи ташкил этган тупроқшунослик институти бугунги кунда республикамиздаги энг йирик тупроқшунослик ва агрохимия илмий марказига айланган. Институтнинг кўп сонли илмий ходимлари орасида 40 га яқин фан докторлари ва кандидатлари ишлаб турибди. Олимларимиз республикамиздаги хилма-хил тупроқнинг унумдорлигини ошириш, пахта ва бошқа экинлардан янада юқори ҳосил олиш учун ўз билим ва тажрибаларини ишлаб чиқаришга кенг жорий этмоқдалар.

М. УМАРОВ,
Тошкентдаги тупроқшунослик ва агрохимия илмий-тадқиқот институтининг директори, биология фанлари доктори.

ЎЗБЕКИСТОН ЁШЛАРИ ТЕЛЕВИЗИОН ФЕСТИВАЛИ

„ЗЕҲН“ ҚИЗҒИН ЎТМОҚДА

Ўзбекистон Совет Социалистик Республикаси ва Ўзбекистон Компартияси ташкил топганлигининг 50 йиллиги олдидан ўтказилаётган республика областлари ёшларининг телевизион фестивали қизғин давом этмоқда. Тошкент телевидение студияси «Ёшлик» редакцияси томонидан ташкил этилган мазкур фестивалнинг навбатдаги турида пойтахт областининг «Умид» ва Қашқадарё областининг «Дўстлик» командалари учрашиб, телефестивалнинг биринчи даврасига якун ясадилар.

Фестиваль низомига кўра беш босқичда ўзаро мусобақа бўлди. «Дўстлик» командаси биринчи бўлиб кўрикни бошлаб берди. Ҳар икки томон ёшлари бир-бирларини самимий дўстона табрик қиладилар, учрашувдан эсдалик сифатида совғалар айирбошлашади. Қашқадарёлик йигит-қизлар гўзал Тошкентнинг тариф-тавсифини ўрнига қўйиб мадҳ этсалар, «Умид» командаси аъзолари кундан-кунга гуллаб-яшнаётган Қашқадарёга, унинг азамат чўлқуварлари, тиниб-тинчимас захматкашлари, илғор кишиларига олқишу таҳсинлар ўқидилар.

Ҳар икки команда ўзларига топширилган уй вазифани мазмунли, қизиқарли ва таъсирли бажаришади. «Умид» командаси жойлардаги телефон-автоматлар ишидаги камчиликларни чиройли кўринишда сўзсиз ифодалаб берсалар, «Дўстлик» командаси қатнашчилари ношуд стомотолог — тиш докторининг фаолиятидан бир саҳнани намойиш қилишади.

Ҳар икки область ёшлари телевизион фестивалга атрофлича тайёргарлик кўриб келишгани саҳнада намойиш этилаётган ҳар бир номердан яққол кўриниб турди. «Зангори кўзгу»да ўзининг ширали ва ёқимли овозлари билан томошабинлар ҳурматини қозонган истеъдодли ёшлар — қашқадарёлик Ўлмас Санджонов, Лариса Ким, тошкентлик Матлубахон Дадабоеваларнинг қўшиқлари, раққоса Гулчеҳра Нишонбоева ижросидаги «Дил шуъласи» ўйини юқори баҳога сазовор бўлди.

«Дўстлик» ва «Умид» командалари фестивалга махсус тайёрлаб келган анъанавий «Гул мушоираси» ва миллий тўйларидаги «Ер-ер» лавҳалари ҳар томонлама мукаммаллиги, жозибаси, ибратомузлиги билан диққатга сазовордир.

Мусобақада ҳар икки команда аъзоларининг ўзаро савол-жавобларида ҳамда команда капитанларининг куч синашувида айрим камчиликлар кўзга ташланди. Савол-жавобларда шошма-шошарлик, айрим факт ва рақамларни тўла айтиб бера олмаслик ҳолларига йўл қўйилди.

Умуман, тошкентлик ва қашқадарёлик ёшлар телевизион фестивалга қизғин ва яхши тайёргарлик билан келишгани томошабинларни қувонтирди. Ҳар икки команда ўзининг бор имкониятларини намоён қилиб, беллашувда бир-бирларига тенг эканликларини кўрсатдилар. Шунинг учун ҳам жюри аъзолари бир овоздан ҳар икки командани ғолиб деб эълон қилиб, турнирнинг иккинчи даврасига ўтганликларини билдиришди.

Шундай қилиб, «Зеҳн» номли телевизион фестивалнинг биринчи даврасига якун ясалди. Фестивалнинг иккинчи даврасида Хоразмнинг «Ферўз», Фарғонанинг «Нафосат», Қорақалпоғистоннинг «Тўлқин», Наманганнинг «Гулшан», Қашқадарёнинг «Дўстлик» ва Тошкентнинг «Умид» командалари учинчи даврага ўтиш учун ўзаро беллашадилар.

А. ЮСУПОВ.

СПОРТ янгиликлари

◆ СУВ ТЎПИ. «Буревестник» кўнгилли жамияти марказий Совети биринчилиги учун мусобақалар Батуми шаҳрида ўтди. Мамлакатимизнинг кучли ватерполчи командалари қатори куч синашган тошкентлик студент-спортчилар коллективи дуруст натижага эришдилар. Улар Киев, Москва, Волгоград командаси вакилларини енгдилар. Аммо спортчиларимизнинг Тбилиси ва минсклик тенгқурларидан кутилмаганда мағлубиятга учраши командани учинчи ўринга тушириб қўйди.

БАСКЕТБОЛ. Тошкент давлат университети командаси «А» класси биринчи лига коллективларининг мамлакат чемпионатида икки учрашув ўтказди. «Ёшлик» спорт аренасида баскетболчиларимиз аввал ленинградлик армиячиларни қабул қилиб ғалаба нашидасини сурганликларини маълум қилгандик. Вакилларимизни «Строитель» (Москва область) командаси билан ўтказган кейинги ўйинлари ҳам майдон эгалари фойдасига ҳал бўлди. Бу учрашувда 76:75 ҳисоби қайд қилинди. Энди «Университет» командаси 8-9 декабрь кунлари Вильнюс шаҳрида маҳаллий «Статиба» коллективи меҳмони бўлади.

ФУТБОЛ. Қарағанданинг «Шахтёр» командаси футболчилари сафар учрашувларини ниҳоясига етказишди. Улар Вьетнам демократик республикасида еттита ўртоқлик учрашуви ўтказдилар. Охирги ўйин Ханойда армиячи футболчилар билан бўлди. Учрашувда майдон эгалари ғалаба (1:0) қилишди.

ШАХМАТ. Азмиддин Хўжаев хотирасига бағишлаб ўтказилаётган мусобақалар мухлисларда катта қизиқиш уйғотмоқда. Етук ва ўз маҳоратини оширишга аҳд қилганлар баҳсида бугунгача етти тур ўйинлари ўтказилди. Ҳозирча халқаро классли спорт мастери Цешковский 5 очко билан олдинда бормоқда. Тошкентлик студент Г. Азамов ҳисобида 4,5 очко бор. Борисенко ҳам шунча очко тўплади. Маслов билан Лейн беш ва олти имкониятдан 4 тадан очко тўплаб туришибди.

КУРАШ. Бугун ва эртага тошкентда спортнинг самбо тури бўйича «Локомотив» кўнгилли жамияти биринчилиги учун ўсмирлар ўртасида мусобақалар бўлади. «Пахтакор жамияти» вакиллари эса, эркин кураш бўйича Олмаотада қишлоқ спортчилари беллашувида иштирок этмоқдалар. Пахтакорчилар шунингдек, классик кураш туридан Воронеж шаҳрида ўтказиладиган ўйинларда ҳам республика шарафини ҳимоя қиладилар.

Редактор **М. ҚОРИЕВ.**

ТЕЛЕВИДЕНИЕ

БУГУН

БИРИНЧИ ПРОГРАММА. 12.30 — МОСКВА. 18.30 — ТОШКЕНТ. 18.35 — Ўқувчилар учун кўрсатув. 19.15 — «Ахборот». 19.30 — **Умр** (адабий театр). 20.00 — Ўн минут музика. 20.10 — «Ахборот». 20.30 — «ОЛТИН ВОДИЙ». 22.00 — «Вақт». 22.30 — **Ужарлар** (спектакль). ИККИНЧИ ПРОГРАММА. 11.30 — ТОШКЕНТ. 12.00 — **Александр Невский** (бадиий фильм). 18.30 — МОСКВА. 19.00 — Шеърият. 19.30 — Инсон ва қонун. 20.10 — «Голубой огонёк» саҳифаларида. 20.50 — **Баҳорнинг ўн етти лаҳзаси** (бадиий фильмнинг 3-серияси). 22.00 «Ёшлик» студияси кўрсатади (Тошкент). 22.30 — Ҳужжатли фильм. УЧИНЧИ ПРОГРАММА. 19.00 — Тошкент янгиликлари. 19.30 — Ўқув кўрсатуви. 20.00 — Ҳужжатли фильм. 21.00 — Бадиий ҳаваскорлар концерти. 21.30 — **Дилбарим** (бадиий фильм).

ТЕАТР

НАВОИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРИДА — 4/XII да **Севилья сартароши**, 5/XII да **Золушка**, (кундузи), **Рус кишилари** (кечқурун), 7/XIIда **Жизель**.

ҲАМЗА НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА — 4/XII да **Абу Райҳон Беруний**, 5/XII да **Олтин девор**, (кундузи). **Табассум ўғрилари** (кечқурун).

МУҚИМИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ МУЗИКАЛИ ТЕАТРИДА—5/XII да **Ужарлар**, 6/XII да **Қонли тўй**, 7/XII да — **Паранжи сирлари.**

КИНО

Қаллоб Цеплис — «ТОШКЕНТ СОВЕТИНИНГ 50 ЙИЛЛИГИ», САНЪАТ САРОЙИ (кундуз ва кечқурун).

Алиби учун ярим миллиард — «ЎЗБЕКИСТОН», «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ», «ВОСТОК», «СПУТНИК», «ЧАЙКА» (кундуз ва кечқурун), «МОСКВА» (12.00, 14.00, 19.00).

Иван Васильевич касбини ўзгартирмоқда — «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ» (кундуз ва кечқурун), «ДРУЖБА» (жуфт соатларда).

Қум карьери генераллари — С. РАҲИМОВ номли (кундуз ва кечқурун), «ДРУЖБА» (тоқ соатларда).

Эҳтиром ташрифи — «МОСКВА» (16.00, 20.30).

Филлар — менинг дўстларим (2 серия) — Ғ. ҒУЛОМ номли (кундуз ва кечқурун).

Привалов миллионлари — ҲАМЗА номли (кундуз ва кечқурун).

Дача — «МИР» (кундуз ва кечқурун).

Бомбайлик куёв — НАВОИЙ номли (кундуз ва кечқурун).

Мушук излари — «КЎКЧА» (кундуз ва кечқурун).

ТОШКЕНТ ИППОДРОМИДА
5, 6 ДЕКАБРДА
«ҲОСИЛ БАЙРАМИ»ГА
БАҒИШЛАНГАН

ХАЛҚ САЙЛЛАРИ
ЎТКАЗИЛАДИ

ИППОДРОМ АТРОФИДА

ШАҲАР ЯРМАРКАСИ
ТАШКИЛ ҚИЛИНАДИ

МАГАЗИН ВА ПАВИЛЬОНЛАРДАН САНОАТ ВА ОЗИҚ-ОВҚАТ МОЛЛАРИ ҲАМДА ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИК МАҲСУЛОТЛАРИНИ СОТИБ ОЛИШ МУМКИН.

Ипподромга қуйидаги маршрутлардаги махсус автобусларда борилади:

6 — «Экспресс» — «Тўқимачилик комбинати» — «Ипподром».

11 — «Оқтепа майдони» — «Ипподром».

«Экспресс» — «Революция хиёбони» — «Ипподром».

14, 24-автобусларнинг иш куни узайтирилади.

Ипподромда енгил машиналар учун махсус тўхташ жойи ташкил қилинган.

ҲАММА ХАЛҚ САЙЛИГА!

КОРХОНАЛАР, МУАССАСАЛАР, ЖАМОАТ ТАШКИЛОТЛАРИ РАҲБАРЛАРИ ВА ГРАЖДАНЛАР ДИҚҚАТИГА!

КАСАБА СОЮЗЛАРИ КУРОРТЛАРИНИ БОШҚАРУВЧИ ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКА СОВЕТИ

Маҳаллий дам олиш уйларига
ПУТЕВКАЛАРНИ
нақд пулга ва перечисление йўли билан

СОТАДИ

Справкалар учун адрес: Тошкент-ГСП, «Правда Востока» кўчаси, 24-уй, 2-қават, 2-хона. Путевкаларни тақсимлаш ва планлаштириш бўлими, Телефон № 33-18-46.

Ўзбекистон ССР Фанлар академияси Тарих институтининг коллективи Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг мухбир аъзоси, тарих фанлари доктори, профессор Р. Ҳ. Аминовага отаси

Ҳоди АМИНОВнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор этади.

ГАЗЕТХОНЛАР ИЛТИМОСИГА КЎРА

ПЕЛЕ ЯНА ФУТБОЛ ЎЙНАЙДИМИ?

Пеле (Эдсон Арантес До Нассименто)— жаҳон тан олган футбол юлдузидир. У уч марта (1958, 1962—1970 йилларда жаҳон чемпиони унвонини олишга сазовор бўлган атоқли футболчи. Пелени бутун дунё 1958 ва 1970 йилларда жаҳоннинг энг яхши футболчиси деб ҳисоблади. Кейинги 20 йил давомида жаҳон терма футбол командаси составига киритилиб келаётган Пеле 25 йилдан буён энг яхши спортчи сифатида довруғ таратмоқда. У 16 ёшидан бошлаб профессионал Бразилия клуби «Сантос»да ўйнай бошлади. Бразилия ҳамда Жанубий Американинг биринчи номерли футболчиси деб жуда кўп марта эълон қилинди. Футбол юлдузларининг юлдузи — Пеле майдонга тушганидан бошлаб рақиблар дарвозасига қарийб 1100 та тўп киритди. У 1959 йилда мавсум давомида 125 та гол уриб, энг яхши кўрсаткичга эришган эди. Пеле — энг маҳоратли, энг қобилиятли, барча ҳавас қиладиган футболчидир.

Хўш, 1974 йилда Мюнхенда ўтказиладиган жаҳон футбол чемпионатида Пеле майдонга тушадими?

Барча футбол мухлисларини ана шу савол қизиқтиряпти. Шу саволга жавоб излаб, А. Фонтаннинг француз тилидан русчага таржима қилинган «Пеле — футбол қироли» китобига мурожаат этамиз. Китоб 1973 йилда Москвада босилди.

Шундай қилиб, Пеле келгуси йили яна футбол ўйнайдими, йўқми, деган саволга жавоб берамиз:

Бу саволни Пеленинг ўзига ҳам беришган. У ҳозир бу саволга «йўқ», менга футбол жуда кўп обрў-эътибор келтирди, энди ёшларга ҳам ўрин бериш керак, демоқда. Бироқ, Пеле шунга аминдирки, 1974 йилда Мюнхенда ўтказиладиган жаҳон футбол чемпионатига қадар у аъло даражада жисмоний формада бўлади.

Футбол қироллари асрий эмас, албатта. Лекин унинг узоқ йиллардан буён футбол ўйнаб келаётганлигини эслаганимда, қисқагина бир футбол машқини беихтиёр эслайман. Сантьягода (Чили) ўтказиладиган турнир олдидан унча узоқ давом этмаган футбол машқи ўтказилди. Бу тренировкада Ғарбий Германия, Буэнос-Айресдан «Ресинг»; Чехословакия ва Будапештдан «Вашаш» командалари иштирок этишди. Бу команда уч йил муқаддам «Сантос»ни ютган эди.

Ўйин олдидан Пеле ўз божаси Лима билан баҳслашиб, бизнинг командамиз албатта ютади, деди. Фактлар унинг ҳақ эканлигидан далолат берарди. Биз Пеле яхши ўйнаганлиги учун ва Эду сира ушлаб бўлмайдиган тўпни олганлиги ҳамда дарвозамиз тўсиғига икки марта урилган копток юқоридан ўтиб кетганлиги учун 2:0 ҳисобида ютмоқда эдик. Пеле ҳар замонда Лимага қараб бундай деб қўярди:

— Маҳорат сезиляпти, маҳорат сезилиб турибди...

Биз эркин тўп тепишимиз керак эди. Бу ҳақда майдонда 5 минутлар чамаси баҳс кетди. Сўнгра Лима шундай куч билан тўпни тепдики, у дарвоза тепасидан ўқдек учиб ўтиб кетди. Ишқибозлар қаттиқ кулиб юборишди. Лима майдонни ташлаб чиқиб кетмоқчи бўлди.

Шунда Пеле ҳазиломуз гап қотди:

— Қойил-е, ўз қўшинларини ташлаб кетаётган капитанни биз биринчи бор кўряпмиз...

Карлос Альберто тўпни пастлаб тепади. Уни Пеле илдириб олиб, акробатларча ўйин кўрсатиб, ҳаммани қойил қолдиради. У тўпни Клодоальдога ошириш олдидан шундай маҳорат кўрсатган эди.

Сўнгра Пеле ўз фикрларини баҳам кўрди:

— Кўряпсизми, марказий ҳимоя чиндан ҳам ишонарли, рақиб сал бўшашувчилик қилса, тўпни дарҳол майдон марказида эгаллаб олиш мумкин. Назаримда майдон марказида 40 ёшимгача ўйнолсам керак.

Пеленинг имкониятларини айтмайсиз? Бу имкониятлар нималардан дарак беради. Доктор Лидио Толедодан бошқа ҳеч ким бу ҳақда бирор нарса деёлмаса керак».

— Пеле ичмайди ҳам, чекмайди ҳам. У ўзига жуда эҳтиёткор. Ўзини ниҳоятда парвариш қилади ва бу билан ёш ўйинчиларга намуна кўрсатади. Шу муносабат билан у бир неча ўн минг доллардан воз кечди. Уни телевизорга таклиф қилишганди. Экранда у сигарета чекиши талаб қилинарди. Журналлар ҳам уни неча бор таклиф этишди. Лекин у унамади. Шу хусусда Пеле бундай дейди:

— Мен телевидение ёки журналлар орқали болаларга ёнғинга қарши курашувчилар каби кўпроқ тутун чиқаринглар, деб сигарета чекишим, ёки кўпроқ энг яхши виноларни ичинглар деб жар солишим керакми? Йўқ!

Ҳа, Пеле чекиш ва ичишни жуда ёмон кўради.

— Пеле 1974 йилда Бразилия терма командасида футбол ўйнайдими, деб сўраяпсизми? Ўйлайманки, у майдонга тушади,— гапини давом эттиради доктор,— чунки у чиндан ҳам ҳақиқий атлетикачи ва қиёс қилмайдиган ўйинчи. Баъзи бир «майда-чуйда»лар ҳам учраб туради. Лекин улар Пелега ҳалал беролмайди. Масалан, Пеле ҳар куни ҳеч ким айтмаса-да, ўз оғирлигини тарозида тортиб кўради ва бу билан кечагидан қанча семирганлигини билиб олади. Агар ўзини бироз ноқулай сезиб қолса, ёки бирор жойи оғрий бошласа, у дарҳол врачнинг режимига амал қилишга киришади. Режимга жуда қаттиқ бўйинсунади. Ақлли, вазмин Пеле ҳамиша бошқаларга ўрнак кўрсатувчи футболчи бўлиб қолажак.

Ишонинг: уни Мюнхенда учратиш жуда ажойиб бўларди. Бу учрашувда унинг командаси ғолиб чиқадими, ёки ютқазадими — бари бир эмасми! Бироқ, Пеле ҳар қачонгидан ҳам юксакликка кўтарилади, албатта.

...Пеле — юксак маҳорат эгаси, жаҳон футболининг қироли. Айни вақтда у икки боланинг отаси, оила бошлиғи. Пеле футболга мисли кўрилмаган қанот бахшида этди.

Жанубий Америка футболининг энг буюк ҳимоячиси Нильтон Сантос Пеле тўғрисида ҳаяжонланиб, шундай дейди:

— Пеледан сўнг футбол бундай даражага кўтарилмаса керак.

«Пеле — король футбола» китобидан.

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ
Орган ЦК Компартии Узбекистана, Верховного Совета и Совета Министров Узбекской ССР.
БИЗНИНГ АДРЕС: 700.029, ГСП, Тошкент, «Правда Востока» кўчаси, № 26 ◆ ТЕЛЕФОНЛАР
Эълонлар — 338142, коммутатор — 330249 дан 330258 гача